

Tartu Ülikool  
Sotsiaal- ja haridusteaduskond  
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

**KUTSEHARIDUSE KUJUTAMINE EESTI PÄVALEHT *ONLINE'IS*  
AASTATEL 2005 JA 2010**

Bakalaureusetöö

Autor: Sigrid Koorep  
Juhendaja: Ragne Kõuts, MA

Tartu  
2011

## Sisukord

<b>Sissejuhatus</b> .....	<b>4</b>
<b>1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad</b> .....	<b>6</b>
1.1. Meedias kujutamise olulisus .....	6
1.2. Kõneaine kujundamine.....	8
1.3. Kutsehariduse definitsioon dokumentides .....	9
1.4. Kutsehariduse olukord Eestis .....	9
1.4.1. Õpilased kutsehariduses .....	10
1.4.2. Olukord kutsõppesuundades .....	13
1.5. Eesmärgid kutsehariduse arengukavades .....	14
1.5.1. Probleemid kutsehariduses .....	16
1.5.2. Tööturg .....	17
1.6. Varasemad uuringud .....	18
<b>2. Uurimisküsimused</b> .....	<b>19</b>
2.1. Uurimisküsimused.....	19
<b>3. Metoodika</b> .....	<b>20</b>
3.1. Üldkogum.....	20
3.2. Valim.....	<u>2120</u>
3.3. Meetod.....	<u>2420</u>
3.4. Kodeerimisjuhend .....	<u>2720</u>
3.6. Proovikodeerimise tulemus .....	<u>3620</u>
<b>4. Tulemused</b> .....	<b><u>3720</u></b>
4.1. Artiklite esmased tunnused .....	<u>3720</u>
4.1.1. Žanr .....	<u>3720</u>
4.1.2. Autor.....	<u>3820</u>
4.1.2. Kutseharidusteema osakaal .....	<u>3920</u>
4.2. Kõneisikud ja artiklites väljenduv hoiak kutsehariduse suhtes .....	<u>4020</u>
4.3. Artiklite käsitletud teemad ja nende hõlmavus .....	<u>4220</u>
4.3.1. Kajastust leidnud teemad .....	<u>4220</u>
4.3.2. Artiklite teemaalatus .....	<u>4320</u>
4.4. Kutsehariduse kujutamine artiklites .....	<u>4420</u>
4.4.1. Kutseharidusartiklite üldtoon .....	<u>4420</u>
4.4.2. Suhtumine kutseharidusse erineva tonaalsusega artiklites.....	<u>4520</u>
4.4.3. Õppurid ametiõppes .....	<u>4720</u>
4.5. Probleemid kutseharidusartiklites .....	<u>4820</u>
4.5.1. Probleemide klassifikatsioon.....	<u>4820</u>
4.5.2. Probleemide esinemine artiklites .....	<u>5020</u>
<b>5. Järeldused ja diskussioon</b> .....	<b><u>5320</u></b>
5.1. Järeldused.....	<u>5320</u>
5.2. Diskussioon .....	<u>5920</u>
<b>Kokkuvõte</b> .....	<b><u>6220</u></b>
<b>Summary</b> .....	<b><u>6520</u></b>
<b>Kasutatud kirjandus</b> .....	<b><u>6820</u></b>

<b>Lisa 1 – analüüsis kasutatud artiklite loetelu .....</b>	<b><u>7320</u></b>
<b>Lisa 2 – kontentanalüüsi kodeerimisjuhend .....</b>	<b><u>8020</u></b>
<b>Lisa 3 – proovikodeerimisel kasutatud artiklid.....</b>	<b><u>8320</u></b>

## Sissejuhatus

Eesti kutseharidussüsteemi arengut suunatakse läbi riiklike dokumentide, et ametiõpe pakuks väärilist konkurentsi teistele haridustasemetele. Koostatud on arengukavasid ja statistikat, kuid dokumendid võivad tavainimesele kaugeks jääda. Majanduskriisist tingituna on inimesed kaotanud töökohti ning varem omandatud haridusega pole tööturul midagi peale hakata. Kutseõpet võib võtta ühe võimalusena saada uus kvalifikatsioon või õppida amet, mida nõuab tänapäeva tööturg.

Tarbimisühiskonnas teevad teadlikud inimesed oma otsuse lähtudes informatsioonist, mis on neile huviobjekti kohta kättesaadav. Meedias olevast teabest lähtudes saavad potentsiaalsed kutseõppurid teha otsuse, kas kutsehariduse omandamine on mainekas ja kasulik. Seetõttu on oluline teada, millise pildi maalib meedia ametiharidusest.

Kutsehariduse positsioon on tööturul oluline, sest näiteks kõrghariduse saanud ärijuhtide ja teadlaste kõrval on tarvis ka elektrikute, keevitajate, ehitajate ja õmblejate kollektiive, et oleks midagi juhtida või mille jaoks näiteks kõrgkoolis materjaliteadust arendada. Selleks, et teada, kui võrd mõjutab meediakajastus kutsehariduse populaarsust, on sobiv uurida ametiõppe kujutamist meedias, vaadelda juba tehtud uuringuid ning kõrvutada statistikat. Nii saab mõista, milline olukord kajastub meediatarbijale ja teha prognoose kuhu suunda liikuda, et püsiks tasakaal kutse-, kesk- ja kõrghariduse vahel

2009. aastal töötas kuus kuud pärast kutsetunnistuse saamist, õpitud või õpiti sarnasel erialal 31,6% lõpetanutest (Nestor 2010). Meedia on üks mõjutajatest, mis, kujundab tööandja suhtumist. Ajakirjanduslikud artiklid aitavad inimesel luua arusaamu käsitletud valdkondadest. Meediaartiklid võivad olla seega üheks mõjutajaks, millest lähtudes tööandja otsustab, kas kutsekooli lõpetanu sobib ettevõtte kollektiivi.

Autor koostab kontentanalüüsi kasutades bakalaureusetöö, milles uurib kutsehariduse kujutamist Eesti Päevaleht *online*'is aastatel 2005 ja 2010. Uurimuse eesmärk kujuneb välja meediaartiklite kontentanalüüsist, mille alusel saab kirjeldada kutsehariduse kujutamist ja selle kujutamise muutumist Eesti Päevaleht *online*'is aastatel 2005 ja 2010.

Artikleid analüüsides on eesmärgiks leida vastused viiele uurimisküsimusele, mis kajastavad kutseharidusartiklite autorite ja žanrite muutumist 2005. ja 2010. aastal. Vaatluse alla tulevad lehelugude allikad ja kutsehariduse probleemid. Analüüsis uuritakse teemasid, millega seoses

ametiharidusest kirjutatakse ning käsitletakse artiklite üldist tooni ja suhtumine kutseõppesse. Meedia poolt loodud kutsehariduse kujutamine peaks esile tooma, milline pilt avaneb Eesti Päevalehe lugejale kutseharidusvaldkonnast.

Käesolev töö koosneb sissejuhatausest, viiest peatükist, eesti ja inglisekeelsest kokkuvõttest ning lisadest. Esimene peatükk kirjeldab dokumentidele toetudes kutsehariduse olukorda Eestis. See loob konteksti uuringus kasutatud aastatele 2005 ja 2010. Teine peatükk sisaldab uurimisküsimusi, millele annab vastused bakalaureusetöö tulemuste osa. Metoodikapeatükis on esitatud üldkogum ja valimi koostamise selgitus ning kirjeldatud kasutatavat meetodit. Peatükk jätkub proovikodeerimise osaga. Selles on iseloomustatud kodeerimisjuhendit ning toodud kokkuvõtte proovikodeerimisest. Viies peatükis esitab kontentanalüüsi tulemused. Järeldused ja diskussiooni leiab kuuendast peatükist. Lisadena on esitatud kodeeritud artiklite loetelu, kodeerimisjuhend ning proovikodeerimises kasutatud meediatekstitid.

Käesolev bakalaureusetöö sisaldab väljavõtteid autori samateemalisest seminarisööst (Koorep 2011). Peamiselt on seminaritööd kasutatud teooriaosas ja teises peatükis, mis kirjeldab valimit ja kasutatud meetodit. Seminaritöö materjal ühildub täiendatult antud bakalaureusetööga ning peatükkides edaspidi enam sellele ei viidata.

Autor tänab juhendajat Ragne Kõutsi töö ülevaatamise ja asjalikke kommentaaride lisamise eest, mis aitasid kaasa bakalaureusetöö lõpptulemusele.

# 1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

Bakalaureusetöö eesmärgiks on teada saada, kuidas kujutatakse kutseharidust Eesti Päevaleht *online*'is ja kas see on muutunud viie aasta jooksul. Vaatluse all on aastad 2005 ja 2010.

Bakalaureusetöö esimese osa ülesandeks on anda tööle olemasolevate dokumentide ja teoreetilise materjali põhjal empiiriline taust. Käesolev peatükk pakub selgitust meedias kujutamise olulisusest, annab ülevaate bakalaureusetöös kasutatavatest põhimõistetest, kutsehariduse arengusuundadest, probleemidest ja toob valdkonna dokumenteeritud tausta.

## 1.1. Meedias kujutamise olulisus

Kutsehariduse kujutamist meedias on oluline uurida, kuna ajakirjanduses ilmunud ideed jõuavad paljude inimesteni, mis läbi need loovad pildi objektist, sündmusest. Ajalehtedel ja ajakirjadel on sama suur roll kutseharidusest informeerimisel kui inimese sõpradel, tuttavate ja perel (Elanikkonna teadlikkus...2008). Teoreetik Stuart Hall (1997) teeb vahet kolmel representatsiooniteoorial:

- reflektiivne peegeldab objektidele andud tähendusi, mis on juba maailmas olemas;
- kavatsetud lähenemine, kus keel vahendab ainult kõneleja poolt ettekavatsetut tähendust;
- konstruktivistlik teooria pakub tähenduse loomist läbi keele, kus objektidel pole enne kindlat tähendust, mida isikud saaksid neile omistada, vaid see luuakse representatsiooni käigus.

Bakalaureusetöö võtab aluseks viimase ehk konstruktivistliku käsitluse, sest ametiõpe kui üks haridusliike ei pruugi omada inimese jaoks kindlat tähendust. Tähendus luuakse näiteks läbi meedia või suhtluse kaudu. Nii tekivad arusaamad, mis ja milline on ametiõpe. Asjad ise ei tähenda midagi, me ise loome neile tähenduse.

Ajakirjanduses kutseharidusest kirjutamine loob kutseõppest arusaamu neile, kel puudub näiteks otsene kontakt antud haridusvaldkonnaga. Nii loovad ajaleheartiklid konteksti mõistele kutseharidus mõistele konteksti. Representatsioon on tegelikkuse taastootmine läbi keele (Hall 1997). Ajaleheajaleheartiklid pole ainus võimalus kutseharidusest ettekujutuse

loomiseks. Kindlasti on mõjutajateks ümbritsevad inimesed. Läbi suhtlusakti kujuneb samuti nähtusele kontekst. Kutsehariduse kontseptsiooni loomisel on mõjutajaks kokkupuude kutsekoolide, kutseõpilaste või -õpetajatega, kas siis ametlikul või personaalsel tasemel. Ajaleheartikkel võib anda suuna, mis toimub kutsehariduses, isiklik kogemus ja mälestused loovad sellele tausta.

Meediatekstidest arusaamisel tuleb vaadata sõnumi saatja ja vastuvõtja kultuuriruum. See, kuidas sõnumi saaja edasiantut mõistab, võib olla täiesti erinev selles, mida sõnumi saatja tahtis öelda. Igal lugejal on haridusvaldkonnaga oma kokkupuude, mälestused ja kuuldused ja ajakirjanik ei suuda artiklit koostades kõigega arvestada. Samas riigis on inimesed kokku puudunud enamasti sarnase haridussüsteemiga ja nii on kohalikel inimestel sõnumi saatjate ja vastuvõtjatena teineteist kergem mõista. Kuuludes ühtsesse kultuuriruumis, kus on sarnased arusaamad, osutub siiski võimalikuks anda edasi tähendust (Hall 1997). Seega võib lugeja mõista märke ja tähendusi samamoodi kui kirjutaja. Mõistmine pole aga garanteeritud, sest tegelikkuses ei pruugi ühtne arusaamine alati toimida ka samas kultuuriruumis, kuna haridustase, arusaamad maailmast ja väärtushinnangud on inimestel erinevad.

Päevalehed on suunatud laiale lugejaskonnale ning kajastavad üldsust huvitavaid ja antud hetkel olulisi teemasid. Meedias kirjutatu põhjal saab teha järeldusi, millised tähtsamad sündmused ja muutused on aset leidnud kutseharidussüsteemis. Antud bakalaureustöö uurib meediaartikleid, sest sealsed teemad jõuavad paljude lugejateni. Kutsehariduse teema päevakajalisena esilekerkimine artiklites muudab tõenäolisemaks selle sattumise kõneaineks, sest lehelugejatel on ametiõppe näol lisandunud ühine jututeema.

Haridus- ja teadusministeeriumi hinnangul peab Eesti kutseõppe tuntust elanikkonna seas tõstma. „Arenenud majandusega maades peetakse vajalikuks, et vähemalt pool töötajaskonnast omaks kutsehariduslikku ettevalmistust“ (Haridus- ja Teadusministeeriumi... 2008). Keel töötab läbi representatsiooni ja tähendus selgub läbi keele (Hall 1997). Ajaleheartikkel sisaldab koostaja poolt sinna kirjutatud märke, suhtumist, mõtteid, mille alusel lugeja saab teha järelduse, millise alatooniga on kirjutis. Isegi kui meediatarbija pole kutseharidusega otseselt seotud, kujuneb tal läbi ajakirjanduse arusaam antud teemast. Meediatekstid annavad aimu, kas ametkondade poolt paika pandud arengusuunad jõuavad meedia kaudu ka haridusvalikute tegijateni, võimalike õppijateni ja tööandjateni, kellest tegelikkuses sõltub, kas kutseharidus on karjääri kavandamisel otstarbekas tee.

## 1.2. Kõneaine kujundamine

Meediatekstidel on oma roll ühiskonna kõneaine ja teemast arusaamise kujundamisel. Walter Lippmann (1922) kirjutab *agenda-setting* 'ust, et tegelikult sõltub ajakirjanikust see, mis on päevakorral ja millest lehes kirjutatakse. Kui tegemist on valdkonnaga, kust mujalt informatsiooni ei saa, siis meedia mõjutab tugevalt inimeste kõneainet (ibid). Seega toimub ajakirjanduses pidev konkurents teemade vahel. See, millest meedia kirjutab, võib muutuda sagedamini inimeste kõneaineks, kuna ajakirjandus hoiab teema päevakorral.

Siiski võib massimeedia ühiskonda tuua vaid kindlaks määrata teemad ja probleemküsimused, kuid ei suuda panna inimesi ajakirjanduses kajastataval teemal arutlema (McCombs et al 1995). See tähendab ajakirjandusartikkel ei dikteeri inimesele, kas ja kuidas mõelda, vaid annab olulisena selle, millest võiks mõelda.

Everett M. Rogers (1997) tõi välja, et kõneaine uurimisel tuleb lähtuda kolmest elemendist: sõnumi saatjast, sõnumist ja vastuvõtjast. Seega on lisaks ajakirjaniku ja vastuvõtja omadustele tähtis jälgida näiteks, mis žanriformaadis jõuab sõnum inimeseni. Arvamusartiklid, juhtkirjad, lugejakirjad toovad kaasa diskussiooni ja avalikku arutelu, kus autorid näitavad oma hoiakud teema suhtes. Uudised ja uudisnupud kõnelevad värsketest ja uudisväärtuslikest sündmustest. Analüüsid ja ka olemuslood annavad käsitletavale konteksti.

McQuaili (2003) teooria ütleb, et meediatekstidel on inimesele mõju, aga pole kindel kui suurel määral ja millise iseloomuga on see mõju. Sõnumi sisu ja vorm on mõju uurimisel oluline, kuna eri tüüpi meedia sisu kõidab erineva orientatsiooniga auditooriume. (Shoemaker & Reese 1991). Meediatekstide sisu tuleks uurida ka seepärast, et nii saab ennustada, millist mõju need avaldavad vastuvõtjatele. Kõigepealt tuleks vaadata, milline on võimalik sõnum auditooriumile ning seejärel, milline on potentsiaalne mõju sõnumi saajale (ibid.). Eesti Kuseharidusteemaliste meediatekste uurimisel on võimalik teada saada, millise sõnumi edastavad need lugejale.

Lisaks meediatekstidele on inimesed mõjutatud teiste inimeste poolt. Katzi ja Lazarsfeld (1995) kõnelevad ümberkaudseid mõjutavast isikust kui arvamusliidrist. Meedia mõjutab arvamusliidreid ja need omakorda inimesi oma suhtlusringkonnas. Nad võivad ka ise oma teadmistega ajakirjanduses esineda. Katz ja Lazarsfeld ütlevad, et mõjutajaid paistavad ümberkaudsetele kui asjast teadlikumad inimesed, kes esindavad oma valdkonda (ibid.) ega pea olema kutsehariduse teema eksperdid.

### **1.3. Kutsehariduse definitsioon dokumentides**

Käesolevas alapeatükis esitab autor mõisted, mis on olulised kutsehariduse kajastamist uurivas bakalaureusetöös. Definitsioonid on koostatud riiklike dokumentide – näiteks „Kutseõppeasutuse seadus“, „Täiskasvanute koolituse seadus“, „Eesti Vabariigi haridusseadus“ ja kutsehariduse arengukavade alusel.

- **Riiklik koolitustellimus** – Haridus- ja teadusministeeriumi poolt koolile esitatav riigi rahastatavate kutseõppe koolituskohtade tellimus.
- **Kutseharidus** – teatud erialal töötamiseks, teatud kutse saamiseks, teatud ametikohale kandideerimiseks või selle säilitamiseks vajalike teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtuste ja käitumisnormide süsteem, mille omandamine ja täiendamine loob eeldused tulemusrikkaks professionaalseks tegevuseks.
- **Kutseõpe** – õpe, mille käigus õppijad omandavad teadmised, oskused ja hoiakud oskustöö tegemiseks kutse-, eri- või ametialal.
- **Kutseõppeasutused** (kutsekool, ametikool) – kutseõppeasutuses omandatakse kutsekeskharidus või oskustöö tegemiseks vajalikud teadmised, oskused ja hoiakud mingil kutse- või erialal.
- **Esmane kutseõpe** – kutseõpe koolikohustuse ea ületanud põhihariduseta isikutele; kutseõpe põhihariduse baasil; kutsekeskharidus; kutseõpe keskhariduse baasil; kutseõpe põhikoolis ja gümnaasiumis.
- **Täiendus- ja ümberõpe** – õpe tööjõu oskuste täiustamiseks, tööturuõpe töötutele, õpe erivajadustega rühmadele ning isiklikul algatusel põhinev õpe; lõpetamisel väljastatakse tõend õppe läbimise kohta.

### **1.4. Kutsehariduse olukord Eestis**

Eesti kutseharidussüsteemi temaatilisest ülevaatest selgub, et Eesti iseseisvumisest alates on kutseharidussüsteemi peetud hariduspoliitika üheks keerulisemaks osaks. Alates 1990. aastatest peeti üld- ja kõrgharidust esmatähtsaks ning kutseharidus pidi teisejärgulisena toime tulema ühiskondlike muutustega nagu turumajandusega kohanemine, uue poliitilise süsteemi

ja uue haridusstruktuuriga. Nii vähenes kutsehariduse omandajate hulk ja ametiõppe maine käis alla. (Silla et al 2006)

Järgnevalt esitab autor ülevaate kutsehariduse olukorrast statistika ja avaldatud uuringute põhjal. Peamiselt on käsitletud viimase kümnendi materjale.

### 1.4.1. Õpilased kutsehariduses

Vastuvõtt kutseharidusse oli suurem 2000. aastate esimesel poolel. Stabiilselt kasvades jõudis see 2004/05 õppeaastaks 13 617 uue õppurini (Kutsehariduse statistilised... 2011). Kümnendi suurim kutseõppurite vastuvõtu võis olla tingida ärkamisajal sündinud laste põhikooli- ja gümnaasiumiikka jõudmine. See tähendab, et nad hakkasid tegema oma haridusvalikuid edasiõppimiseks (vt tabel 1).

**Tabel 1. Vastuvõtt kutseharidusse õppeliikide lõikes 2001/02.–2010/11 õppeaastal**

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Põhihariduse nõudeta kutseõpe	191	155	264	267	28	132	255	352	291	245
Kutseharidus põhihariduse baasil	5 879	6 533	7 022	7 349	6 924	7 008	6 567	6 515	6 715	5 577
Kutseharidus keskhariduse baasil	6 426	6 669	6 131	6 001	4 983	4 628	4 492	4 589	5 603	5 497
<b>Kokku</b>	<b>12 496</b>	<b>13 357</b>	<b>13 417</b>	<b>13 617</b>	<b>11 935</b>	<b>11 768</b>	<b>11 314</b>	<b>11 456</b>	<b>12 609</b>	<b>11 319</b>

(Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS) Kutsehariduse statistilised... 2011 kaudu)

Alates 2005/06 õppeaastast hakkas vähenema uute õppurite vastuvõtmine. Osalt võib põhjusi näha 1990. aastate alguse madalas iibes. Selline tendents jätkus kuni õppeaastani 2009/10, mil kutsekoolidesse vastuvõetute hulk jõudis 2000. aastate alguse tasemele. Kasvutrendi oli märgata just keskhariduse baasil kutseharidusse tahtjate osas. Põhihariduse nõudeta kutseõppesse soovijate hulk vähenes. (Kutsehariduse statistilised... 2011)

1990. aastate keskelt kuni kümnendi lõpuni püsis kutseõppurite arv üle 30 000 (Kutsehariduslikku...2010). Kuigi 2000. aastate esimesel poolel oli kutseõppesse sisseastunud enam võrreldes kümnendi teise poolega, langes kutseõppurite üldine hulk kuni 2007. aastani (Leoman 2010). Kutseõppurite arv stabiliseerus aastaks 2008 ning viimasel kahel aastal on see kasvanud (ibid).

Tabelist 2 näeb, et kui võrrelda õppeaastaid 2005/06 ja 2009/10, siis oli teisel perioodil õppijaid vähem. Möödunud aastate suure kutseõppesse tulijate hulga najal püsis ametihariduses olevate õpilaste arv siiski endiselt perioodini 2006/07 kõrgemal kui oli seda õppeaastal 2009/10 (Kutsehariduse statistilised... 2011).

**Tabel 2. Õppijate arv kutsehariduses 2001/02.–2010/11. õppeaastal**

Aasta	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Õpilasi kokku	30 872	29 813	28 095	28 183	29 915	29 013	28 651	27 381	27 239	28 363	28 012

(Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS) Kutsehariduse statistilised... 2011 kaudu)

Alates 2005/06 õppeaastast on õpilaste hulk kutsehariduses kindla trendina vähenenud. Kõige vähem omandati ametiharidust õppeaastal 2008/09. Ent juba järgmine aasta tõi kaasa sisseastunute hulga suurenemise, millega koos kasvas ka õpilaste koguhulk kutseõppes. See näitab, et 2000. aastate lõpus huvitusid inimesed kutseharidusest rohkem, kuna rohkem mindi ametit õppima.

Siiski ei tähenda viimane tõus, et õppurite hulk oleks taastunud. Enne 2000. aastate keskpaigast alanud õpilaste arvu langust oli kutseõppes ikkagi rohkem õpilasi kui käesoleval ajal. Võrreldes 1980. aastate lõppu 1990. aastate algusega, on sündmus vähenenud. Üheksakümnendatel sündinud lapsed on jõudnud viimastel aastatel kutse- või kõrgkooli valikuteni. Imselt pole neid noori enam nii palju, et taastada 2000. aastate alguse tase, mil haridusvalikuid tegid 1980. aastatel sündinud.

Õpingute katkestajad pole esile kutsunud õppurite arvu muutust. Viimasel neljal aastal on kooli pooleli jätjate hulk jäänud viiendiku juurde (vt tabel 3).

**Tabel 3. Kutsehariduse katkestajad õppeliikide lõikes 2006/07.–2009/10. õppeaastal**

Õppeliik	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Kutsekeskharidusõpe	18,3%	16,6%	14,7%	15,5%
Kutseõpe keskhariduse baasil	23,4%	22,4%	22,6%	21,1%
Kutseõpe põhihariduse baasil	26,4%	26,9%	23,6%	33,9%
Põhihariduse nõudeta kutseõpe	61,5%	60,9%	47,8%	31,9%
<b>Keskmine</b>	<b>20,3%</b>	<b>19,1%</b>	<b>17,9%</b>	<b>18,1%</b>

(Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS) Kutsehariduse statistilised... 2011 kaudu)

Seda on „Eesti kutseharidussüsteemi arengukavas aastateks 2005–2008“ seatud eesmärgi järgi, aga endiselt liiga palju. Eesmärk oli arengukava perioodil viia õpilaste väljalangevuse näitajat 10% juurde, aga tegelik katkestanute osakaal oli 19,8% (Riigikutseõppeasutuste ümberkorraldamise... 2009).

Kõige enam katkestasid õpingud põhihariduse nõudeta õppes olevad noored. Ent kui 2006/07 õppeaastal tegi seda 61,5% õpilastest, siis õppeperioodil 2009/10 katkestas kooli poole vähem põhihariduseta kutseõppureid. Kõige vähem katkestajaid on nelja aasta jooksul olnud kutsekeskhariduses. (Kutsehariduse statistilised... 2011)

Kutsekoolide lõpetajate hulk on viimase kümne aasta jooksul vähenenud. 2000. aastate alguses oli lõpetajaid ligikaudu 11 000, ent järgnevatel aastatel lõpetas kutsekooli 7000 kuni 8000 õpilast (vt tabel 4). (Kutsehariduse statistilised... 2011)

**Tabel 4. Kutsehariduse lõpetajad 2001/02. – 2009/10. õppeaastal**

Aasta	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Õpilasi kokku	10 911	8 081	7 049	7 548	7 218	7 651	7 269	7 521	7 631

(Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS) Kutsehariduse statistilised... 2011 kaudu)

Lõpetajate vähenemisele põhjusi võib näha asjaoludes, et 2000. aastate teisel poolel võeti kutseõppesse vastu vähem õpilasi, kui kümnendi algusaastatel. Seega jääb iga aastaga ametihariduse omandajaid vähemaks. Teiseks jätab ligi  $\frac{2}{3}$  lõpetanutest kutseeksami sooritamata ning lahkub õppeasutusest tööturule kutsekvalifikatsiooni tõendava tunnistuseta (Riigikutseõppeasutuste ümberkorraldamise... 2009).

## 1.4.2. Olukord kutsõppesuundades

Tehnikaalad on läbi 2000. aastate olnud kutseõppes kõige populaarsemad. Neile erialadele oli vastuvõtt suurim aastatel 2003–2005, küündides üle 3000 õppuri. Perioodil 2010/11 on tehnikaaladele vastuvõtt kahanenud, ent õppesuund püsib endiselt populaarseim (vt tabel 5).

**Tabel 5. Vastuvõtt kutseharidusse õppesuundade lõikes 2001/02. – 2010/11. õppeaastal**

Õppesuund	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Arhitektuur ja ehitus	1 153	1 340	1 299	1 505	1 597	1 883	1 694	1 337	1 366	1 198
Arvutiteadused	1 453	1 430	956	680	549	543	658	733	992	906
Humanitaaria		12	10	11						
Isikuteenindus	1 952	2 127	2 115	2 220	2 038	1 990	1 898	2 000	2 276	2 044
Keskkonnakaitse	48	77	82	119	100	74	63	74	94	64
Kunstid	217	388	373	389	427	305	348	448	491	499
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	442	468	773	802	644	658	672	661	695	649
Sotsiaalteenused	122	117	113	155	111	147	138	169	292	255
Tehnikaalad	2 691	2 691	3 185	3 495	2 938	2 799	2 644	2 759	2 720	2 217
Tervis	102	68	280	261	255	207	182	98	89	125
Tootmine ja töötlemine	1 632	1 676	1 656	1 399	1 141	1 009	829	914	1 083	1 108
Transporditeenused	297	377	267	253	242	366	306	271	716	637
Turvamine	335	387	366	420	182	198	239	347	279	284
Ärindus ja haldus	2 052	2 199	1 942	1 908	1 711	1 589	1 643	1 645	1 516	1 333
<b>Kokku</b>	<b>12 496</b>	<b>13 357</b>	<b>13 417</b>	<b>13 617</b>	<b>11 935</b>	<b>11 768</b>	<b>11 314</b>	<b>11 456</b>	<b>12 609</b>	<b>11 319</b>

(Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS) Kutsehariduse statistilised... 2011 kaudu)

Populaarsed on veel, isikuteenus, ärindus ja haldus, tootmine ja töötlemine, arhitektuur ja ehitus ning arvutiteadused. Kõige vähem on läbi 2000. aastate õpilasi võetud keskkonnakaitse õppesse. (Kutsehariduse statistilised... 2011)

Viimase kümnendi vältel on õpilaste arv langenud kõigis eelmainitud populaarsemates õppesuundades, välja arvatud isikuteenused, kus õpilaste arvu tõus oli umbes 11%. Kümnendi algul vähem populaarsetel erialadel on 2000. aastate lõpuks vastuvõtt kasvanud. Kõige enam tõusis suhteline sisseastunute arv keskkonnakaitstes (127%), kuid endiselt õpib sellel õppesuunal kõige vähem inimesi. Alates 2000. aastatest on rohkem kui poole võrra astunud õpilasi kunste ja põllumajandust õppima. Vastuvõetute arv on küll muutunud õppeliikide vahel ühtlasemaks, aga endiselt püsivad populaarsemad ja vähempopulaarsemad erialad samad, mis 2000. aastate alguseski.

Kutsekoolide hulk on pidevas vähenemises, küündides 1990. aastate keskel 91 õppeasutuse juurde ja langedes 2009. aastaks 51 ametikoolini (Kutsehariduslikku õpet...). Kutsehariduse arengukavas märgitakse, et koolide arvu vähendamisel lähtuti põhimõttest, et ametiõppe

saamise võimalus peab säilima igas maakonnas (Eesti kutseharidussüsteemi...2009). Selle tulemuseni on tänaseks ka jõudu. Kutsekoolide koondamise tulemusena on õppurite arv kutsekooli kohta oluliselt suurenenud. Riigikontrolli audit näitab, et 2000. aastal oli ametikoolis õppureid keskmiselt 400. 2008. aasta lõpuks oli see arv juba 580, kusjuures riigikutseõppeasutustest oli õppureid kooli kohta koguni 690.

Õpilaste arvu kasv võib olla tingitud just koolide liitmisest mitte õpilaste kasvanud huvist kutsehariduse vastu. Prognoosi kohaselt langeb ametiõppurite arv aastaks 2014 neljandiku võrra. Kutseõppe jätkusuutlikkuse tagamiseks on oluline põhikoolilõpetajate suundumine kutseõppesse või keskharidusse. Selleks, et säiliks praegune tase, on vajalik, et 2013/14 õpiks kutset 44% põhikoolilõpetajatest. 2009. aasta lõpu seisuga suundus kutseharidusse 30% põhikooli- ja 10% gümnaasiumilõpetajatest. (Riigikutseõppeasutuste ümberkorraldamise... 2009)

Kuigi paljud ametikoolid on kokku koondunud, tuleb noori kutseõpetajaid endiselt liiga vähe juurde (Eesti kutseharidussüsteemi...2009). Pedagoogide arv pole viimastel aastatel palju muutunud. Ühel aastal võib õpetajate hulk väheneda, ent teisel suureneb taas, püsides viimasel kolmel aastal veidi üle 2000. Ametijärgult pedagooge ja vanempedagooge oli kõige enam õppeaastal 2009/10 – kokku 1736. Ametijärguta ning noorempedagoogide sama näitaja oli 403. (Kutsehariduse statistilised... 2011), mis tähendab, et noorempedagooge on üle nelja korra vähem kui kõrgemal ametijärgul olevaid õpetajaid.

Kutsesüsteemi pedagoogide profiil näitab vananemist, sest neljandik õpetajatest on nooremad kui 40 eluaastat (Nestor 2010). Alla 30 aastaste õpetajate osakaal jääb 7% ümber, kuid 50-aastaste ja vanemaealiste arv näitab kindlat kasvtrendi, moodustades 2009. aastal ligikaudu 50% kõikidest õpetajatest (Leoman 2010).

## **1.5. Eesmärgid kutsehariduse arengukavades**

Kutsehariduse tarbeks on koostatud siiani kolm arengukava, mis seavad kõik sarnased sihid. Põhieesmärkideks on „Eesti kutsehariduse arengukavas 2005–2008“ (2005) määratletud, et...

kutseharidus (nii esmaõpe kui ka täiendus- ja ümberõpe) vastab Eesti majanduse arengu vajadustele. Kutseõppe kvaliteedi tõus toob kaasa kutsehariduse maine tõusu, õppijate arvu

kasvu ja lõpetajate eduka töölerakendumise. Kutseharidussüsteem kasutab ressursse tõhusalt, toimib koostöös teiste haridusliikide ja -tasemetega ning tagab kõigile soovijatele juurdepääsu.

Eesmärkide saavutamist on siiani toetanud riigipoolne rahastamine. Valitsemissektori hariduskuludest on kutsehariduse osakaal SKP-st kõikunud 0,50% juures ning alles 2009. aastal võis märgata selget kutsehariduse rahastamise kasvu (vt joonis 1).



**Joonis 1. Valitsemissektori hariduskulud osakaaluna SKP-st haridustasemetete lõikes**

Kasv polnud omane vaid kutseharidusele. Ka teiste haridusliikide osakaal SKP-st kasvas kiiresti. Näiteks kõige enam rahastatud üldhariduse osa tõusis 2,81%-lt 3,18%-ni ning kõrghariduse osakaal jõudis 0,23%-lt 1,30%-ni. (Hariduskulud 2011)

Riigikontrolli auditi järgi ei suudetud täita 2005.–2008. aastaks koostatud arengukava eesmärki vähendada kutseharidusest väljalangemist. Soov oli näitaja saada 10% peale, aga tegelikkuses oli arengukava lõpuaastaks õpingud katkestanute osakaal peaaegu topelt suurem. Õppijate arv ei kasvanud samuti nii jõudsalt kui 2005. aastal dokumenteeriti. Loodeti, et põhikoolijärgset ametiharidust omandab 38%, aga osakaal jäi 30% juurde. Kutsehariduse kvaliteeti näitava kutseeksami sooritamist eeldati 70% lõpetajatest. Tegelikuses tegi eksami 27% õppuritest. (Riigikutseõppeasutuste ümberkorraldamise... 2009)

Kutseeksamit on võimalik sooritada alates 2004. aastast (ibid.). Kuigi 2008. aasta eesmärgiks seatud lõpetajate 70% eksami tegemist ei saavutatud, on kutseeksami sooritajate arv järjepidevalt tõusnud. Eksaminandide arv on algsest 738 osalejast kasvanud 2009. aastaks

3016 õppurini, kusjuures suurim tõus toimus 2004. ja 2005. aasta vahel, mil eksamineeritavate hulk tõusis 681 inimese võrra, jõudes 738 lõpetajalt 1419-ni (Nestor 2010). Kuigi vahemikus 2004–2008 oli õpilasi kõige enam õppeaastal 2004/05 (29 915) ning pärast seda hakkas õppurite hulk stabiilselt langema (vt eestpoolt tabel 2), kasvas kutseeksamil osalenute hulk pöördvõrdeliselt kutseõppes õppijate arvuga. Igal aastal kasvas eksaminandide arv ligikaudu viiesaja võrra, kuid püsib ka trend, et ligi viissada õpilast ei soorita kutseeksamit (Nestor 2010).

Reaalselt osaleb kutseõppes õpilasi praegu rohkem, kui 2006. aasta prognoosis haridusministeeriumi. Prognoosi järgi oodati õppeaastaks 2009/10 kutseõppureid 25 500 (Aunap 2007), kuid tegelikkuses osutus õpilaste arv mõne tuhane võrra suuremaks (28 363 inimest).

Haridusministeeriumi statistikast selgub, et keskhariduse baasil õppijate profiilis domineerivad 20–24 aastased, ent nende osakaal väheneb aasta-aastalt 30-aastaste ja vanemate õppurite arvelt (Aunap 2007). Ent 2000. aastate lõpuks on õppurite keskmine vanus paari punkti võrra langenud ja 2007/08 õppeaasta 27,5 eluaastalt kahanenud 26,6 eluaastani (Nestor 2010).

### **1.5.1 Probleemid kutsehariduses**

Mõlemas kutsehariduse arengukavast, mis on koostatud aastateks 2005–2008 ja 2009–2013, on välja toodud sarnased probleemid: liiga palju õpingute katkestajaid, suur hulk Eesti tööealiselt elanikkonnast on erialase haridustasemeta ning piirdunud vaid kesk- või põhiharidusega; esmatähtsates õppevaldkondades pole piisavalt palju sisseastujaid ning kutseõpetajate järelkasv pole piisav, sest noori pedagooge tuleb ametiõppeasutustesse liiga vähe juurde. (Eesti kutsesüsteemi...2005 & Eesti kutsesüsteemi...2009). Käesolev bakalaureusetöö analüüsib ühe punktina, kas ka ajakirjanduslikus teemakäsitluses osutatakse nendele probleemidele.

## 1.5.2. Tööturg

„Eesti konkurentsivõime kava 2009–2011“ ütleb, et 2009. aasta keskel oli end registreerinud 70% töötutest. Neist 46,3% on ilma kutse- ja erialase haridusliku ettevalmistuseta (Eesti konkurentsivõime...2009). Sellest lähtudes püsib arengukavas püstitatud probleem, et inimese kvalifikatsioon on endiselt liiga madal.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi poolt esitatud tööhõive prognoos näitab, millistes valdkondades on tulevikus töötajaid enam tarvis. Vahemikus 2005–2008 tõusis riiklik koolitustellimus kõige enam tööstuse ja tootmise ning teeninduse alal (Töøjõuvajaduse...2008). Need olid ka õppesuunad, kus osales kõige enam õppureid (vt tabel 5). Huvi tõusu võib põhjustada tööalaste rakendusvõimaluste kasvu. Majandusbuumi ajal, kui inimesed tarbisid enam, oli vaja tooteid ja teenindajaid, kes neid vahendaksid. Siiski oli 2008. aastal kusekooli lõpetajate tööhõive näitaja 66%, kuigi kutsehariduse arengukava seadis eesmärgiks, et 80% lõpetajatest suudavad edukalt tööle rakenduda (Riigikutseõppeasutuste ümberkorraldamise... 2009).

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi töøjõuproognoos kinnitab edaspidi teeninduse võidukäiku, kuna dokument ennustab jaekaubandusse kõige suuremat uute töötajate vajadust. Sellesse sektorisse prognoositakse 2015. aastaks juurde 3200 teise haridustasemega (kutse- või keskhariduse omandanud) töötajat (Töøjõuvajaduse...2008). Prognoosidest lähtudes on võimalik reguleerida erialadele õpilaste vastuvõtmist, et hoida tasakaalus vastava kvalifikatsiooni omajad ja tööturu vajadus.

Haridus- ja Teadusministeeriumi kutsehariduse valdkonna sotsiaalsete partnerite rahulolu uuringust, millele vastas 374 organisatsiooni, selgus, et 2004–2008 aastani on pakkunud kutsekoolide õpilastele praktikavõimalust 62% ning 34% pole seda teinud. Samas praktikapakkumise võimalust peab vajalikuks 91% ettevõtetest. Kutseharidusega töötajate olemasolu peavad vajalikuks oma ettevõttes 97% vastanutest ja 1% ütles, et kutseprofessioniga inimesi nad ei vaja. (Kutsehariduse valdkonna...2008)

Ajakirjanduses kutseõppest ja praktika vajalikkusest ja sooritamisest rääkides, võib see tekitada ettevõtjates rohkem mõtteainet, kas võtta omale praktikant ja kuidas seda teha. Praegu on organisatsioonide vastustest selgunud, et praktikante ei soovita, kuna see võib vähendada töö kvaliteeti ning nende õpetamine nõuab aega ja ressursse (Kutsehariduse valdkonna...2008). Meediaartiklites saavad ettevõtted, kes on juba praktika kohta pakkunud

kõneleda oma kogemusest ning selgitada plusse ja miinuseid. Sest Rogers (1997) järgi pole ajakirjanduses tingimata oluline inimestele öelda, kuidas mõelda, vaid tähtsam on esitada see millest mõelda. Seega saab praktikateemat kajastades tõmmata debatti ettevõtteid, kes algselt on keeldunud praktikante võtmast. Seega pole oluline, milliseid hinnanguid ajakirjanduses kutseõpilaste tööle antakse vaid tähtis on see, et teema püsiks pildis ja kutseoskuste teema oleks päevakorras

## **1.6. Varasemad uuringud**

Alates 1990. keskaigast on ametiasutused läbi viinud mitmeid kutseõppeteemalisi uuringuid, on ülikoolides valminud diplomitöid. Käesoleva bakalaureusetöö autor ei tuvastanud aga, et mõni keegi oleks Eestis viimase viie aasta jooksul uurinud kutsehariduse kujutamist meedias.

Haridusvaldkonna representatsiooni on varasemalt uurinud Nelli Pello (2007) oma bakalaureusetöös, kuid töö keskendus haridusministri Mailis Repsi kuvandile. Kvantitatiivuuringust selgus, et Repsi kui ministrisse suhtumine oli negatiivne, kuigi ministri isikuomadusi näidati positiivsena.

Kutsehariduse käsitlust Postimehes ja Äripäevas uuris Aet Kukk (2003). Uuringu tulemustest selgus, et ajakirjandus ei seleta küllaldaselt, et kutsehariduses õpitud amet on samaväärne kõrgharidusega. Kutseharidus jäaks justkui neile, kes pole piisavalt head kõrghariduse jaoks.

Suur osa uuringuid on tehtud kutseõppe kvaliteedist, lõpetajatest, kuid enamasti pole õppurite enda nägemusest kaasatud. Näiteks SA Innove elanikkonna küsitlusest kutseharidusest teadlikkuse kohta selgus, et viimase viie aasta jooksul oli ajalehtedest ja ajakirjadest kutseharidusalast informatsiooni saanud 50% vastanutest, mida on samapalju kui pereliikmetelt, sõpradelt ja tuttavatelt. Valimist 37% kuulis kutseõppest teleri ning raadio vahendusel (Elanikkonna teadlikkus...2008). Seega annab meedias kutsehariduse kujutamise uurimine hea ülevaate, millise pildi loob ajakirjandus lugejale kutseharidusest.

## 2. Uurimisküsimused

Bakalaureusetöö teises osas on autor toonud uurimisküsimused.

### 2.1. Uurimisküsimused

Bakalaureusetöös on uurimise all viisi põhiküsimust. Lähtuvalt töö eesmärgist on püstitatud järgmised uurimisküsimused, millele autor proovib vastused leida Eesti päevaleht *online*'i artikleid analüüses:

1. Kuidas on muutunud kutsehariduse teemadel ilmunud artiklite esmased tunnused (žanr, autor, kutsehariduse osakaal artiklis) Eesti Päevaleht *online*'is aastatel 2005 ja 2010?
2. Kes/mis on peamised allikad, kõneisikud artiklites? Milline on nende hinnang/hoiak kutsehariduse suhtes?
3. Mis teemadel kirjutatakse enam kutseharidusvaldkonnast?
4. Milline tendents ilmneb, kui uurida, mis tooniga on kutseharidusartiklid?
5. Kuivõrd on ajakirjanduslikud artiklis kajastanud probleemteemasid, mida toob välja kutsehariduse arengukava?

### 3. Metoodika

Kolmandas peatükis on lahti seletatud üldkogumi ja valimi moodustamine ning toodud ära meetod, mille abil autor valimit analüüsib ning uurimisküsimustele vastuseid otsib.

#### 3.1. Üldkogum

Bakalaureusetööd tehes kasutab autor üldkogumina Eesti Päevaleht *online*'is kahes vahemikus ilmunud artikleid: 1. jaanuar – 31. detsember 2005 ning 1. jaanuar – 31. detsember 2010. Kasutatud on *online*-artikleid, kuna uurimise all olev perioodid on pikk ning paberlehest artiklite otsimine oleks aeganõudvam ja mõned lehelood võiksid jääda märkamata.

Aastakäigud said valitud nii, et oleks võimalik võrrelda kutsehariduse kajastamist viie aasta möödudes, kus viimane periood annab ülevaate praegusest olukorrast. Nii on valitud 2010. aasta, mis on viimane möödunud aasta, mille kõiki artikleid saab terve aasta lõikes analüüsida. Aastat 2006 nimetab tollane haridus- ja teadusminister Mailis Reps kutsehariduse paremuse poole liikumise murdepunktiks, sest ministri sõnul pikalt alarahastatud ametiõpet ootab ees 24% eelarvekasv (Kutseharidust... 2005). Seega on aasta 2005 on murdepunktile ja eelarvekasvule eelnev aeg, mil Repsi sõnul „Eestis valitseb samaaegselt tööpuudus ja töøjõupuudus on kutsehariduse toetamine üks olulisemaid samme“ (ibid.)

Valitud aastakäigud teevad võimalikuks uurida kutsehariduse mediakajastust murrangu eelsel ja järgsel ajal. Aastal 2008 kinnitas haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas SA Innove programmi „Kutsehariduse populariseerimine“. Uuritavad perioodid jäävad üks populariseerimisprogrammi eelsesse ning teine selle järgsesse aega.

Üldkogumi koostas autor Eesti Päevaleht *online*'i otsingusüsteemi abil. Automaatses otsingusüsteemis kasutas autor esmalt artiklite leidmiseks otsisõna „kutseharidus“, sest haridus- ja teadusministeerium kasutab seda sõna alavaldkonna kohta. Bakalaureusetöö kvaliteedi ja artiklite kvantiteedi tõstmiseks laienes tulemuste hulk samatüveliste otsisõnade nagu „kutsekool“ ja „kutseõpe“ arvelt. Kuna ametiharidus on kutsehariduse moodsam nimetus (Sikk 2010), siis võttis autor otsisõnadeks ka „ametiõpe“, „ametiõpe“ ja „ametikool“. 2005. ja 2010. aastate tulemuseks kokku oli 300 artiklit.

Erinevaid otsisõnu kasutades oli töö autori eesmärk koguda üldkogumisse artikleid võimalikult laiahaardeliselt, et saada kutsehariduse teemadel ilmunud artiklitest ülevaade. Otsisõnad väljastasid sõnuti väga erineval hulgal tulemusi: „ametiharidus“ ei andnud kummalgi aastal ühtegi vastet; nii oli ka sõnaga „ametiõpe“ 2010. aastal, ent 2005. aastal andis „ametiõpe“ kaks vastet; „kutseõpe“ ning „ametikool“ andsid vasteteks vaid mõned artiklid; kõige enam tulemusi väljastas otsisõna „kutseharidus“.

Otsingusüsteemi kasutades tegi autor märke otsinguviisi juurde „sarnased vasted“. Nii osutus võimalikuks leida sõnu, mis polnud artiklis täpselt samas keelevormis nagu nad otsingumootoris trüki. Rubriikidena oli otsingusüsteemis määratud võimalus leida vasteid kõigist rubriikidest.

### **3.2. Valim**

Selleks, et artikkel käesoleva töö valimisse kvalifitseeruks, peab selles käsitletavasse teemasse olema põimitud kutseõpe või vähemalt üks teemaliinidest puudutama kutseharidust: näitama, et ametiõpe mõjutab loo teemaks olevat valdkonda; kõnelema tingimustest kutseõppeks või ametihariduse olemusest. Lehelugudes peab olema juttu näiteks õppeasutustest, kutseõpilastest või õppesüsteemist, ametihariduse mõjust muudele valdkondadele näiteks majandus.

Põhiteemana kõrgharidusest kui õppesüsteemi osast oli Thor-Sten Vertmanni (2005) arvamislugu „Kõrgharidus tööturu teenistuses?“...

Tihti peetakse kõrgharidust ja kutseharidust omavahel konkureerivateks. Ideaalis ei tohi see nii olla. Mõlemad haridusliigid peavad rahuldama tööjõunõudluse omavahel kooskõlastatult. Konkurentsi võib soosida, aga mitte olukorras, kus kutseharidus pole madala maine tõttu arvestatav võistleja kõrgharidusele.

Üks teemaliinidest toob sisse kutse ja kõrgkoolide võrdluse. Kuigi peateemaks on kõrgharidus ja selle kvaliteet toimub arutlus ka erinevate haridusliikide konkurentsi teemal.

Isegi kui kutseharidust on vaid mainitud, näiteks töösaamisel tuuakse teiste haridusliikidega koos välja kutseharidus, nagu Mirko Ojakivi (2010) artiklis „Komisjonid: noori säästab töötusest parem haridus“...

Riigikogu kultuurikomisjoni ja sotsiaalkomisjoni eilsel ühisistungil jäi kõlama kaks peamist lahendust, mis peaks tagama, et 40 protsendi ringis püsiv noorte tööpuudus hakkaks lõpuks ometi vähenema. Peamiselt rõhutasid poliitikud, et võtmeteguriks on senisest parem haridus. /.../ põhiosa noortest registreeritud töötutest moodustavad põhiharidusega noored (31%), põhikooli baasil kutseharidusega noored (21%) ja üldkeskharidusega noored (21%).

Arutelus töö ja hariduse suhte üle hõlmab teiste seas ka kutseharidust. Ametiõpe on eraldi artiklis mainimist leidnud, kuna kutsequalifikatsiooniga noored on üks suuremaid noorte töötute riskirühmasid.

Valimisse ei kuulu persoonilugude laadsed artiklid, kus kutsekool on toodud haridustee ühe etapina ja rohkem loos haridusteemat ei esinenud nagu Andrus Nilki (2010) loos „Hea treener mitte üksnes ei juhenda vaid ka kasvatab isiksust“...

„Kui õppisin kaheksandas klassis, olin juba valmis minema ametikooli, sest õpetaja tegi kutseharidusele kihutustööd. Tšikin veenis mind jätkama keskkoolis ja võib-olla paljuski tänu tema mõjutusele tegin ka edasisi valikuid,“ meenutas Rainer Nõlvak treeneri väga olulist rolli noore inimese kujunemisel.

Artikkel peab andma teada mingist olukorrast või arengust, mis toimub kutseharidusmaastikul või mida ametiõpe ise mõjutab. Väljavõttes on kutseõpe toodud vaid võimalusena, mida Nõlvak ei kasutanud.

Valimisse pääsevad need artiklid, mis käsitlevad kutseõpet kui tasemeharidust, mida pakuvad kutseõppeasutused, ega uuri artikleid, mis on enesetäiendusringidest ja huviharidusest. Valimisse ei pääsenud näiteks bussifirma otsus endale töötajaid koolitada, kus...

Tarbuse nõukogu esimehe Aivo Pärna sõnul kuulutas ettevõtte aprilli algul välja konkursi D-kategooria bussijuhtide ja seejärel sõitjateveo autojuhi ametikoolituse tasuta kursuste õppegruppidesse. Välja valiti esialgu kümme inimest, kelle koolituskulud kannab Tarbus. (Tarbus hakkab...2005)

Artiklis ei ole tegu haridusministeeriumi alla kuuluva kutseõppega, vaid ettevõtte oskustööjõu vajadusega, mistõttu organisatsioon otsustas ise töötajaid koolitada.

Kasutatud otsisõnad töid Eesti Päevaleht *online*'i otsingumootorist 2005. aastal välja 196 tulemust ja 2010. aastal 104 tulemust. Meediatekstide diagonaalis läbilugemise järel selgusid

valimisse kvalifitseeruvad artiklid ning välja praagiti töö valimisse sobimatud lood. Nendeks olid sisult üksteist kordavad ja eeltoodud valimikõlblikkuse kriteeriumidest väljajäävad vasted.

Pärast diagonaallugemist sobitus valimisse 101 Eesti Päevaleht *online*’i otsingumootori tulemust (Lisa 1). Nendest 2005. aastasse kuulus 59 ja 2010. aastast läks kodeerimisse 42 artiklit.

Lugemise käigus selgus, et paljudes lugedes arutati pigem üldise hariduse üle või kuulusid need sotsiaalse heaolu alla nagu Tallinna Tehnikaülikooli professor Karsten Staehri (2010) arvamusloos „Väliskapitali kaardimajake“...

Eesti haridusel (põhi- ja gümnaasiumiharidusel) on hea kvaliteet. Probleemid algavad kutsehariduses ja kõrghariduses, kus kvaliteet on väga kõikum ja vahel selgelt alla rahvusvahelist taset. Paljud „isemaksvad” üliõpilased võivad küll hoida ülikoole käigus, kuid nad ei panusta „klassiruumi kvaliteeti”. Madalad palgad ja mitterahuldavad töötingimused võivad samal ajal noori teadlasi haridussektorist eemale peletada. Ülikoole ja teisi kõrgemaid õppeasutusi tuleks rahaliste ressursside jaotamisel prioriteetseerida.

Sõna kutseharidus on küll sees, kuid enne ja pärast seda käsitleb teema ülikoolide tingimusi. Kutsekoolidega võrdlust ega sealsete eluolude lahkamist ei toimu. Seega ei anna tekst ametiõppe kohta piisavalt informatsiooni, et seda analüüsida.

Otsisõnu esines ka taustata näiteks artiklis „Ministrid asusid taristut põlistama“, kus seisab, et „Lukas ütles tänasel valitsuse pressikonverentsil, et hakkab tänasest aegade lõpuni kasutama ainult sõna taristu infrastruktuuri tähenduses. ’Oleme kutsehariduse taristu täiesti korda saanud /.../’“ (Rand 2010). Selles leheloos oli kutseharidust mainitud vaid näitena, kuidas saab kasutada sõna taristu. Seega ei saa võtta artiklit kui ühe teemana kutseharidusest kõnelevat. Taustata esinevate otsisõnade puhul polnud kutseharidusest või selle mõjutustest nii palju sisulist juttu, et lood valimisse pääseks.

Teise suundumusena jäid valimi moodustamise käigus silma pikad intervjuud, kus üldise teema sees mõne küsimuse vastus sisaldas kutseharidust. Näiteks intervjuu Jaak Allikuga, kus mees kõneles toonase koalitsioonipartei Rec Publica tegemistest ning poliitik lausus artiklis et, „/.../ forsseeriks õpilaskodude rajamist maagümnaasiumide juurde ning kutseõppe ja keskhariduse integratsiooni“ (Kalamees 2005), See oli teema kohta kõik. Sellistes

intervjuudes polnud piisavalt palju ametiõppe teemat, et seda analüüsida. Intervjuu teised küsimused-vastused sisaldasid juba muud teemat, mida polnud võimalik kutseharidusega siduda.

Kuna valim on moodustatud meediaauditooriumile suunatud artiklitest, mitte teadusartiklitest, on sellise materjali lugemine ja kategoriseerimine aeganõudev. Valimi moodustamist võib kritiseerida, pidades seda subjektiivseks. Kuigi eelnevalt on seatud lähtealused artiklite kvalifitseerimiseks, ei võimalda Eesti Päevaleht *online*’i otsingusüsteem täpsemalt sisu määratleda vaid otsisõnadega. Seega vasteks saadud tulemusi diagonaalis lugedes peab autor tegema oma loetust lähtudes otsuse, kõrvutades artikleid valimi kriteeriumidega, kas antud artiklis on kutseharidus nii olulisel kohal, et sobituks bakalaureusetöö teemaga või on tegemist laiemaga teemaga. Probleemsed on just lehelood, kus kutseharidusest on vähem juttu teise teema sees. Täpselt tuleb järke pidada, kust maalt läheb piir, et lugu enam valimisse ei mahu.

### **3.3. Meetod**

Eesti Päevaleht *online*’is kutsehariduse kujutamise analüüsimiseks kasutas autor bakalaureusetöös kontentanalüüsi. Berelsoni (1952, refereeritud Deacon 1998 et al) järgi on kontentanalüüs uurimistehnika kommunikatsiooni objektiivseks, süstemaatiliseks ja kvantitatiivseks kirjeldamiseks. Sisuanalüüs on süsteemne meetod teksti analüüsimiseks ja töötlemiseks ning seeläbi on meetod vahendiks avalike suhtlemistavade vaatlusel ja analüüsimisel (Budd 1976). Tegu on kvantitatiivse meetodiga. Ülevaatlikkuse huvides on autor lisanud kodeerimisjuhendisse (Lisa 2) ühe kvalitatiivse kategooria küsides: milliseid probleeme tuuakse kutseharidusega seoses välja. Selle abil saab parema ülevaate kutsehariduse kajastamisest ning tekib võimalus võrrelda, kas kutsehariduse arengukavades toodud probleemid kajastuvad ka meedia artiklites.

Kontentanalüüsi kasuks otsustas töö koostaja seetõttu, et kodeerides ei avalda ta ise analüüsides uuritavatele tekstiühikutele isiklikku mõju. Seda meetodid kasutades saab koostada kutseharidusartiklitest koondatud pildi. Kategooriad, mis suuremat hulka meediatekste kokku võtavad, loovad ülevaate, kuidas kutseharidusest kirjutatakse. Selle uurimismeetodi abil on hea teha objektiivseid järeldusi (Titscher et al 2000), mis läbi asetuvad

analüüsitavad tekstiühikud omavahel süsteemi. Järeldusi saab teha kommunikatsiooni sisu uurimise alusel autori enda hinnangust sõltumata.

Bakalaureusetöö valimis on 101 artiklit, mille edukaks uurimiseks loob kontentanalüüs võimaluse. Deacon (1998) järgi on kontentanalüüs sobilik just niiöelda suure pildi loomiseks. Uuringu läbiviimisel on oluline artiklite arv, sest see loob objektiivsuse, et järeldused oleksid tõesed (Wimmer & Dominick 1991). Kontentanalüüsis pole oluline kirjeldada mitte tekstide sisu, vaid kategooriate ja koodide loomise abil uurida nähtusi ja arenguid, mis pole teksti otseselt sisse kirjutatud. Kategooriate moodustamisega saab erinevate artiklite sõnumeid ja iseloomu samastada.

Ajaleheartiklite poolt loodud kutsehariduse kujutamine võib anda aimu, milliseks kujuneb lugejale arusaam ametiõppest. Lehelood jõuavad paljude inimesteni, kuna TNS Emori andmetel külastas Eesti Päevalehe veebikülge 2010. aasta lõpus 142343 inimest. 2005. aasta lõpus oli Eesti päevaleht koos ühissaitidega veebi külastanud nädalas 101868 isikut (TNSMetrixi iganädalane...2011). See, millise pildi moodustab meedias ilmunu, võib mõjutada potentsiaalaste õpilaste otsuseid: kas astuda kutseharidussüsteemi või mitte. Merteni (1983, refereeritud Titscher et al 2000) järgi on kommunikatsioon kui transporditeenus, mille kaudu kommunikaator viib sisu vastuvõtjani. Nende sõnumite analüüsimiseks, mis on sisse kirjutatud vastuvõetavasse teksti, ongi hea kasutada kontentanalüüsi, mis annab bakalaureusetöös kahe aasta võrdluses pildi, kuidas kujutatakse kutseharidust ja mis on viie aasta möödumisel kujutamises muutunud.

Kontentanalüüsi nõrga küljena toob Entman (2002) välja, et järeldused tehakse sõnumite pealt, mida on ilmunud rohkem. See tähendab, et domineeribki just kvantiteet. Analüüs ei arvesta seda, mis on tekstikogumis olulisemad sõnumid. See üksik ja eriti oluline tekst, mis lugejale sügavat mõju avaldab, võib üldise tekstimassi sees kaduma minna (Entman 2002).

Kriitikast hoolimata peaks just kontentanalüüs andma vastused püstitatud uurimisküsimustele. Selle meetodi abil saab välja selgitada, mis suunas on muutunud kutseharidusest kirjutavad artiklid – autorid, žanrid ja kutsehariduse teema osakaal loost ning üldine toon ja kes on peamised kõneisikud ning milliseid probleeme tuuakse välja meedias, võrreldes kutsehariduse arengukavadega. Kontentanalüüs võimaldab määrata inimeste hinnanguid ja käitumisi ja kindlaks teha, millise pildi meedia tegelikult vastuvõtjale loob (Berger 2000). Tekstiühikuid kategooriatega kokku võttes on võimalik luua aasta lõikes tervikpilt. „Meediatekstide puhul

võime neis sisalduva info, faktid, arvamused jooksvalt teadmiseks võtta ja loota, et kujunenud mulje on objektiivne. Kuna sageli on meediasõnumeid palju ja erinevaid, siis on raske tervikpilti hoomata“ (Eensalu 2001). Seetõttu ongi kontentanalüüsi pakutav kokkuvõte heaks võimaluseks jõuda selgusele, millise kujutuse meediatekstid loovad.

Uuringu läbiviimiseks koostas autor kodeerimisjuhendi, kus on 13 kategooriat. Üks neist on kvalitatiivne kategooria, mille märksõnade loetelu selgus pärast diagonaallugemist.

### **3.4. Kodeerimisjuhend**

Järgnev peatükk seletab, kuidas kodeerimine toimub. Toodud on kategooriate sisu koos koodide seletusega ning võrreldes seminaritööga, bakalaureusetöö valimi kodeerimisjuhendisse sisse viidud muudatused, ja juhendi vastavus andud valdkonna uurimisele.

Kodeerimise analüüsiühikuks on üks tekstiline ajaleheartikkel ilma illustratiivsete materjalideta nagu fotod, joonised, graafikud. Selleks, et oleks arusaadav, mille alusel artiklite sisu kodeerimistabelisse paigutub, on järgnevalt esitatud kategooriate sisu. Lugemise hõlbustamiseks ja koodide eristamiseks kirjutab autor pärast loetelu toomist koodid teksti sees ülakomade vahele ('...'). Esmasel mainimisel on kood rasvaselt trükitud.

Alljärgnev kategooriate liigitus oli kasutusel nii proovikodeerimisel kui bakalaureusetöö valimi kodeerimisel. Proovikodeerimise käigus oli võimalik 16 artikli kodeerimisel teha järeldus, kas antud kodeerimisjuhend sobib kutseharidusartiklite uurimiseks. Kui mõnda koodi proovikodeerimisel ei esinenud, aga autori arvates on see tervet valimit kodeerides tarvilik, jäi see sisse.

#### **Järjekorranumber, kuupäev ja pealkiri**

Kõik artiklid said järjekorranumbri ilmumiskuupäevade alusel. Välja on kirjutatud ka iga artikli pealkiri.

#### **Autor**

Autorid on käesoleva töö koostaja eristanud järgmiselt: Eesti Päevalehe ajakirjanik; autor puudub; muu meediakanal; teadlane, ekspert, arvamusiider; riigi esindus, poliitik; muu. Viimati nimetatute haarab enda alla kõik võimalikud ettetulevad juhud, mida mainitud koodid ei hõlma. Kui lool on kaks autorit ja üks kuulub olemasolevasse koodi, ent teise jaoks pole loetelus kohta, paigutub lugu samuti '**muu**' alla.

Kood '**Eesti Päevalehe ajakirjanik**' hõlmab enda all ajakirjaniku tehtud arvamusalugusid, repliike ja juhtkirju, millest on vaikinisi teada, et need tulevat toimetusest, kuigi konkreetset

autorit pole kirjas. Samuti kuuluvad siia intervjuud, kus on märgitud autorina ajakirjanik, kes küsitleb allikat.

'**Autor puudub**' kood tuleb kasutusele ka juhul, kui artikli juures on märges EPLO, mida esines aastal 2005. Kuigi lühend EPLO viitab Eesti Päevalehe toimetusest tulevale loole, puudub sel konkreetne ajakirjaniku nimi. Nii ei või teada, kas autoriks on Eesti Päevalehe ajakirjanik või näiteks mõni ekspert või arvamustiider. Seega ei saa märkida lugu koodi alla 'Eesti Päevalehe ajakirjanik', mis eeldab inimese nimelist väljatoomist.

Kui lehelugu pärineb mõnest teisest toimetusest ja see on artikli sees kirjas, siis tuleb kasutusele kood '**muu meediakanal**' ja seda ka juhul, kui lugu ilmus Eesti Päevalehe lisana esinevas väljaandes nagu „Ärileht“.

Kui autorit võib näiteks põhimõtteliselt paigutada mitme koodi alla nagu Marju Lauristin, kes kuuluks nii '**teadlane, ekspert, arvamustiider**' ja '**riigi esindus, poliitik**' koodi. Sellistel puhkudel annab kaalu see, kellena ta end artiklis pigem esitab, kas ülikooli professorina või erakonnaliikmena.

## **Žanr**

Žanritena liigitasin: uudisnupp; uudis; arvamus; intervjuu; olemuslugu; analüüs; lugejakiri; ning muu.

'**Arvamus**' sisaldab lisaks arvamuslugudele ja lühikommentaariidele ka juhtkirju ning repliike, mis on vastavalt siis ajakirjaniku arvamus. Siia koodi kuuluvad artiklid väljendavad autori enda mõtteid, näiteks juhtkiri „Vähesemaga järjest rohkem“ (2010), kus Eesti Päevalehe ajakirjanik arutles kutsehariduse ja pehmete kõrghariduse erialade perspektiivikuse üle. Või siis Tallinna Tehnikaülikooli majanduspoliitika professor Kaarel Kilvitsi (2005) arvamusartikkel noortest ja nende haridusvalikutest.

## **Probleemid kutsehariduses**

Igas artiklis kodeerisin kutseharidusega seonduvad probleemid, kui need toodi artiklis esile. Probleemina määratlesin olukorda, millega ei oldud rahul, milles toodi välja vajakajäämisi või puudusi ning mille juures osutati selle parandamise vajadusele.

Artikleid sirvides tegin märkmeid toodud probleemide kohta ning seejärel koostas in erinevate probleemide loetelu. Ühes artiklis võis esineda mitu probleemi, ent need koondusid laiahaardelisemate märksõnade alla. Ülevaade sellest, milliseid probleeme tekstidest leidsin, on toodud töö tulemuste osas.

### **Artikli teema**

Artikli põhiteemadena eristasin järgmist: kutseharidus Eestis üldiselt; seadusandlus; rahastamine; õppurid ja kutseõpe populaarsus; tingimused kutseasutustes; konkreetse kutsekooli faktide toomine; Eesti haridussüsteem; majandusolukord ja tööhõive ja muu.

Määratlen artikli teemana '**kutsehariduse Eestis üldiselt**', kui artiklis on jutuks üleriiklikud kutseharidusteemad nagu Tiina Salumäe (2005) artiklis „Õpipoisikoolitus aitab leida oma kohta tööturul“, kus kirjutatid kutsesüsteemi uuest väljaatetest õpipoisikoolitusest...

„Oma põhi-mõttelt sarnaneb see ammustest aegadest pärit meistri-õpilase suhtega. Ettevõttes keskendutakse konkreetsete ülasannete täitmisele, kutsekoolist saab õppur juurde vajaliku teooria. Töö vaheldub teooriaga, õpitud saab kohe rakendada-kinnistada. /.../

Leheloo pole juttu konkreetsest kutsekoolist, vaid teema on üldisest Eesti ametiõppe parandamisest. Koodi kuuluvad artiklid, milles on juttu mitmestest kutseharidusvaldkonna osadest ja nende arendamisest nagu loos „Ettevõtjad nõuavad kutseõppele suuremat tähelepanu“ (2005)...

Kaubanduskoja poolt päevakavasse pakutud kutsehariduse rahastamise ja maine tõstmise temaatika on tinginud asjaolust, et ettevõtjate arvates peadib vastuolu tänaseks väljakujunenud haridussüsteemi ja tööjaotusmudeli vahel ühiskonnas varem või hiljem sotsiaal-majandusliku kriisiga. /.../ Ühe lahendusvõimalusena kutseharidusse täiendavate vahendite leidmiseks, pakkusid ettevõtjad välja hariduskulude proportsioonide ümbervaatomise ja üldkeskhariduse osakaalu olulise vähendamise.

Neis artiklites pole välja toodud kindla kutsekooli või konkreetse inimesega toimunut, vaid jutt käib kutseharidusest kui sellisest. Just ametiharidusalane kontekst eristab 'kutseharidus Eestis üldiselt' koodist '**Eesti haridussüsteem**'. Selle alla kuuluvad artiklid, kus on üldise teemana kõneldud teistest haridusvaldkondadest ning kutseõpe on üks süsteemi osa. Leheloo Tartu kooliõpilaste olukorrast oli kirjas, et „Tartu linna gümnaasiumide piiratud kohtade arv jätab kümned noored, eriti poisid, olukorda, kus neil on valida kas maakonna gümnaasiumi

või kutsehariduskeskuse väheste erialade vahel“ (Holvandus 2005). Artikkel sisaldas nii gümnaasiumiharidust kui ametiõpet ning õpilaste haridustee valikust sõltuvaid tulevikuväljavaateid. Koodi alla lähevad erinevaid haridustasemeid võrdlevad artiklid.

Koodi alla '**seadusandlus**' liigitan lehelood, mis on kirjutatud seaduslikest dokumentidest, reformidest, mille alusel viiakse ellu muudatusi haridussüsteemis.

Koodiga '**rahastamine**' märgin artiklid, mis on rahajagamisest, investeerimisest, eelarvest või toetustest. Siia kuuluvad teemad, mis on õppemaksudest ja kutseõppuritele palga maksmist tööl või praktilal. 'Rahastamisega' ei ole kodeeritud lugusid, mis räägivad kutseõppe kvaliteedi tõusust või võimalustest, mis tulenevad valdkonnale suuremate summade eraldamisest. 'Rahastamine' koodile viitab näiteks lõik...

Sellest sügisest peaks enamik kutseõppeasutusi esimeste kursuste õppurite koolitamiseks raha juurde saama, vastavate koefitsientide arvutamise aluseks on pearaha, mille suurus sel õppeaastal on 14 577 krooni ühe kutseõppuri kohta aastas. (Kutsekoolid peavad... 2005)

Artiklis pole otseselt öeldud, mis raha abil paraneb, vaid teema on just rahajagamisest. Kui on kirjutatud ka sellest, mis paranes või näiteks, et raha eest ostetud õpikud või klassiruumid võimaldavad õppekvaliteedi parandamist, siis liigitasin artiklid koodi alla '**tingimused kutseasutustes**', kus asuvad kõik õppe- ja elutingimusi kirjeldavad lood. Need artiklid on ka seotud kutseõpilaste heaoluga koolis näiteks toitlustamisega. Proovikodeerimisel kutseasutuste tingimustest nii ei kõneletud, et lugu oleks siia koodi alla paigutatunud.

Kood '**õppurid ja kutseõppe populaarsus**' toodi hästi välja Kärt Kelderi (2010) uudise alguses, kus ta kirjutas, et „tänavu on kutsekoolidesse sisseastumisavaldusi laekunud rohkem kui eelmistel aastatel.“ Koodi juurde liigitan lood, mille teemaks on kutseõpilased, kui nad on välja toodud üldistatult, mitte konkreetselt nimepidi. Samuti artiklid sellest, kui võrd atraktiivne tundub inimestele ametiharidus ja kas kutsekooli tahetakse astuda ning kuidas on koolides muutunud õppurite arv.

Mainitud koodi alla ei paigutanud lugusid konkreetselt välja toodud õpilastest või konkreetselt kutsekoolist nagu Kristiina Viironi (2010) uudisnupus...

Noored kokad pidid nelja tunni jooksul valmistama pearoa ning magustoidu. Kokkade arvestuses esikohale tulnud Mihkel Manglus ja Laura Sepp (abikokad, fotol) Tartu kutsehariduskeskusest tegid marineeritud ja ahjus küpsetatud karbonaadi /.../

Väljavõttes on mainitud nii kindlat kooli kui õpilasi nimeliselt, seega läheb artikkel koodi alla **'konkreetsed kutsekooli faktide toomine'**. Siia kuuluvates lugudes pole juttu üldisest koolivõrgust, vaid oluline on jääda konkreetsete koolide ja nendega seotud tegevuste, isikute juurde.

Koodi alla **'majandusolukord ja tööhõive'** liigitasin intervjuu Matti Apuneniga (Simson 2010)...

Jah, ma arvan, et suurem hulk noori peaks õppima torulukkseppaks ja elektrikuks. Ja kui ma ütlen „torulukksepp“, siis pean ma silmas tõelist vanamoelist torulukkseppa /.../. Riigi majandus näeb minu arvates suhteliselt halb välja. Praegu on kuum teema see, et inimesed peaksid pikemalt tööd tegema, praegu lähevad nad liiga vara pensionile. Mul on õigus pensionile minna, kui ma saan 63-aastaseks.

Antud juhul pole artikli peateemaks haridus, vaid majanduslik olukord, et haridustasemed on majandusliku olukorraga tihedalt põimunud. Kood esineb artiklites, mille peateema seondub majandusega või töö-olukorraga ning selle sees on kirjutatud kutseharidusest.

### **Kutseharidusteema osakaal artiklis**

Kutsehariduse osakaaluna eristasin koodid: põhiteema, kõrvalteema, üks mitmetest alateemadest; mainitud; muu.

**'Kõrvalteemaga'** kodeerin artiklid, kus kutseharidus on üks teema ühe põhiteema kõrval, näiteks „Tartu gümnaasiumisse äärmiselt tihe võistlus“, kus põhiteemaks on vähene gümnaasiumikohtade arv, aga selle kõrval kõneletakse õpilaste võimalusest minna kutsekoolidesse.

Kui lehelugu sisaldab mitut temaliini ning üks neist on kutseharidus, siis kvalifitseerub artikkel koodi **'üks mitmetest alateemadest'**. Näiteks on siin juhtkiri „Vähesemaga järjest rohkem“, kus teemadeks olid tööandjate manifest, kutseharidus- ja kõrgharidusteema lahkamine ning avalikus sektoris hõivatute hulk.

Koodi kutseharidust on '**mainitud**' lisasin pärast valimi koostamist ning enne proovikodeerimise alustamist. Kood ostutus vajalikuks, kuna ilmnes artikleid, mille teema oli näiteks üldisest haridusest, aga ametiõpet mainiti, ent see ei andnud kõrvalteema mõõtu välja. Selliseks näiteks on lugu „Valitsus toetas tasuta koolilõunaid põhikoolile“ (2005)...

Eelnõuga täiendatakse ka kutseõppeasutuse seadust, mille kohaselt nähakse riigieelarves ette toetus kutseharidust omandavate õpilaste, välja arvatud rakenduskõrgharidusõppe õppekava järgi õppivate õpilaste ja üliõpilaste, koolilõuna kulude katmiseks, teatas haridus- ja teadusministeerium. /.../ Ministeeriumi prognooside kohaselt on 2006. aastal üldharidust andvates õppeasutustes kokku 133 547 1.–9. klassi õpilast, kes peaksid koolilõunat saama. Arvestuslik kulu on 264,1 miljonit krooni.

Üldiselt on juttu hoopis koolilõunast ja põhiharidusega õpilaste toitlustamisest, kuid olulisena sisse on põimitud ka kutsehariduse teema. Ametiõppurid ja nende toitlustamise toetamine on toodud eraldi välja ja muudab heaolutingimusi.

### **Artikli tonaalsus**

Kategooria sisaldab järgmist loetelu: positiivne; pigem positiivne; neutraalne; pigem negatiivne; negatiivne; muu.

'**Positiivne**' ja '**pigem positiivne**' koodide vahe seisneb selles, et positiivsed lood on need, kus on selgesõnaliselt kiidetud või toodud julgelt välja vaid positiivsed aspektid nagu kirjutas Viiron (2010), et „kutsevõistlusel „Nooruslik kevad” täheldas žürii, et osalejate tase tõuseb iga aastaga.“ Pigem positiivsetes lugudes oli üldine toon küll hea, ent samas võib olla toodud üksikuid probleemkohti. Siin artiklites pole otseselt kiidetud.

'**Pigem negatiivne**' ja '**negatiivne**' koodide vahe seisneb selles, et 'pigem negatiivne' ilmnes tekstides, mille üldine toon jäi negatiivse poole, ent seal võis olla ka positiivseid aspekte. Kindlasti pole toodud, et midagi oleks valesi ja halvasti nagu seda esines koodi 'negatiivne' alla kodeeritud lehelugudes. Pigem negatiivsena märkisin näiteks arvamuse „Kõrgharidus tuleb ainult kasuks“, kus oli toodud, et kõrgharidus on küll lootustandev, aga selle perspektiivikust tegelikkuses ei kajastata, vaid artiklis seisis, et „ilma mingi sisulise analüüsita väideti, et kõrgharidus toodab tööpuudust. Vaja olevat hoopis 'sinikraesid'. Mingit mõju noorte (ja nende vanemate) kutse-eelistusele see kampaania aga ei avaldanud“ (Kilvits 2005). Negatiivsena kodeerisin artikli „Ettevõtjad peavad kutsekooli lõpetaja oskuste pagasit

kesiseks“, mille pealkirjast juba väljendub, et tööandjad pole rahul oskustulemiga, millega kutsekoolide lõpetajad asuvad tööle.

Siinkohal jätsin kategooriast välja koodi **'positiivne ja negatiivne tasakaalus'**, mida kasutasin seminaritöö artiklite kodeerimisel, sest koodid 'pigem positiivne', 'positiivne ja negatiivne tasakaalus' ja 'pigem negatiivne' tekitavad oma sarnase sisuga artiklite jaotamisel segadust. Positiivset ja negatiivset ühendavat koodi saab välistada ning kasutada selle asemel 'pigem positiivne' ning 'pigem negatiivne'. Need toovad välja lood, mis pole üleni pluss- ega miinuspoolel.

### **Teema ulatus**

Artiklite teema ulatuse analüüsimiseks koostas järgmise loetelu: ühe kutsekooli teema; üle-Eestiline kutsehariduse; üldine haridus; konkreetne isik, isikud; muu.

**'Üldine haridus'** koodi all pean silmas, et teema on haridusest laiemalt, mitte ainult kutseõppega seotu. Kood võib sisaldada näiteks haridusarutelusid, seadusandlus, rahastamist. Seda koodi kirjeldab näiteks juhtkiri, kus ajakirjanik kirjutab kutsehariduse laitmise ja kõrghariduse kiitmise ja arutleb selle teguviisi majanduslike mõjute üle (Vähesemaga... 2010). Nii jääb ametiõpe küll üheks teemaliiniks, ent see on põimitud üldisesse haridussüsteemi ega domineeri artiklis.

Kui lehelugu kõneleb mõnest kindlast isikust või isikutest, kes on seotud kutseõppega, siis kasutan koodi **'konkreetne isik, isikud'**. Siin ei ulatu teema oma fookuselt kutsekoolide või haridussüsteemi oludeni, vaid jääb persoonikesksmaks. Isikutega seotuks kodeerisin Viironi (2010) artikli „Noored kokad ja teenindajad näitasid Narvas oma taset“, kus seisis, et...

Kokkade arvestuses esikohale tulnud Mihkel Manglus ja Laura Sepp (abikokad, fotol) Tartu kutsehariduskeskusest tegid marineeritud ja ahjus küpsetatud karbonaadi, maksakreemi ning šokolaadikoogi suvemarjakompoti ja sabajonne-kastmega.“

Kui peategelastena on nimeliselt välja toodud konkreetsed isikud ja antud kutsevõistlustest on kirjutatud läbi võitjate, siis kuulub artikkel 'konkreetne isik, isikud' koodi alla.

## **Kõneisikud ja allikad**

Kategooria koodide loeteluna eristasin järgmist: õpilane; teadlane, haridusekspert, haridusasutus; riigi esindus, riiklik dokument; internetilehekülg; meedia; tavaelanik, lugeja; haridusega mitte seotud spetsialist, ettevõtja; pole märgitud; muu.

Erinevalt seminaritööst, kust eesmärgiks oli leida kõneisik, kes sai kõige enam artiklis sõna, siis ülevaatlikuma tulemuse saamiseks otsustasin välja selgitada kõik allikad, kes kutseharidusteemal sõna võtavad. Nii lähevad antud töös kodeerimise alla kõik artiklis esinenud allikad, kõneisikud. Nii on tulemus adekvaatsem, kuna arvestavad kõiki infokanaleid.

**'Teadlane, haridusekspert, haridusasutus'** kood tähendab ka koolijuhte ja direktoreid, õpetajaid, kõiki õppekavade arendajad ja spetsialistid, kes töötavad haridusasutustes. Koodi alla ei määratlenud omavalitsusasutuse või riigi haridustöötajaid, kes on seotud riiklike institutsiooniga mitte haridustandva asutusega.

Kui allikaks on näiteks koolidirektor, kes kuulub ka erakonda, siis tuleb kodeerides arvestada, kas allikas esindab oma kommentaaridega erakonna või kooli huve ning sellest lähtuvalt teha liigitus.

**'Riigi esindus, riiklik dokument'** koondab allikaid ja kõneisikuid, mis ja kes tulevad avalikust sektorist ja riigijuhtimise poolelt. Siia kuuluvad näiteks ministrid, ministriumide töötajad, riigikogulased, valitsus, kohalike omavalitsuste spetsialistid ja kõik poliitikud, seadused, arengukavad.

„Majanduskriis on toonud noored tungema kutsekoolide uste taha“ (2010) loos sõna saanud restorani Tchaikovsky peakoka Vladislav Djatšuki liigitasin koodi alla **'haridusega mitte seotud spetsialist, ettevõtja'**, mis koondab kõik tööandjad, praktikapakkujad ja ühiskonnas tuntud isikud, arvamusiidrid ja spetsialistid, kes pole riiklike institutsioonide ega haridusasutuste poole pealt seotud kutseharidusvaldkonnaga. Nad avaldavad oma arvamust kui oma tegutsemisvaldkonna eksperdid.

**'Meediaga'** kodeerin sõnasaanud ajakirjanikud ja väljavõtted teistest meediaväljaannetest. ent kui on viidatud, et sisu on saadud muust meediaväljaandest nagu kutsekooli tingimusi käsitlevas artiklis „/.../osa kunstmaalritööst oli avatud ja dokumenteeritud juba paarkümmend

aastat tagasi. Paraku algasid tööd suure pettumusega, vahendavad ERR Uudised 'Aktuaalset kaamerat' (Aug 2010) Ei tule kasutusele kood 'meedia'. Sellisel puhul tuleb vaadata neid algallikaid, kes tegelikult kutsehariduse kohta infot andsid.

'**Tavaelanik, lugeja**' koodi alla eristan näiteks lapsevanemad ja kommenteerijad, kes pole haridusvaldkonnaga oma ametiposti tõttu seost. Siin koodi all pole tegu ka avalikus elus tuntud inimese ega suurettevõtjaga. Proovikodeerimisel kasutasin kood artiklis „Tartu gümnaasiumisse äärmiselt tihe võistlus“, kus sõna sai lapsevanem Urve Toots.

### **Meelestatus kutsehariduse suhtes**

Kategoorias eristasin järgmisi koode: selgelt positiivne; pigem positiivne; selgelt negatiivne; pigem negatiivne; neutraalne; muu.. Meelestatus näitab, milline on suhtumine kutseharidusse kumab artiklist välja. See erineb kategooriast artikli tonaalsus, kuna tonaalsuse puhul kodeeriti terve artikli tooni. Meelestatuse juures tuleb vaatluse alla vaid suhtumine kutseharidusse.

### **Kutsehariduse sihtgrupid artiklis**

Kategooriaga määratlen, kes on loo sisust lähtuvalt kutseõppe sihtgrupiks või millistest kutseõppuritest on artiklis juttu, kui üldselt on toodud õppuritena välja mingite omadustega grupp. Kategooria loetelu on järgmine: asjalikele, osavatele kooliõpilastele; neile, kes pole sobilikud gümnaasiumisse ega kõrgkooli; töötutele, töötuse ohus inimestele; täiskasvanutele; ei ilmne; muu.

Kood, et kutseharidus on '**asjalikele, osavatele kooliõpilastele**', tuleb kasutusele, kui sihtgrupina on toodud üldharidus- või kutsekooli õpilased või äsjased lõpetajad. Artiklist peab selguma, et tegu on tublide ja perspektiivikate õppuritega nagu kirjutas Viiron (2010), et...

*.../ noorte kokkade ja teenindajate kutsevõistlusel „Nooruslik kevad” täheldas žürii, et osalejate tase tõuseb iga aastaga. .../ Samal ajal, kui kokad pearooga valmistasid, katsid teenindajad piduliku laua kahele, voltisid salvrätte ja tegid alkoholi pimetesti. Seejärel serveerisid nad kohtunike karmide pilkude all äsja valminud roogi.*

Koodi '**neile, kes pole sobilikud gümnaasiumisse ega kõrgkooli**' kasutan, kui ilmneb, et kutseharidus on pigem vähemvõimekamatele, kes ei pruugi olla piisavalt osavad töökohas või koolis. See ilmnes ettevõtja tsitaadist, et „kogemused kutsekoolidest tulnutega näitavad, et

noortel puudub huvi õpitud erialal töötamiseks ning ka praktiliste oskuste osa on nõrk /.../“ (Ettevõtjad peavad... 2005).

Kood **'täiskasvanutele'** tähendab, et kutseõppuritena nähakse täiskasvanuid. Nad pole äsja koolipingist tulnud. Esimesed kaks koodi hõlmavad hiljuti kooli lõpetanud täiskasvanuid. Siia koodi alla ei liigitu töötuseprobleemiga ohustatud täiskasvanud, vaid need täiskasvanud, kes soovivad näiteks oma võimeid arendada ja ennast täiendada. Samal ajal võib neil olla olemas hea haridus või kindel töökoht. Koodi **'täiskasvanutele'** proovikodeerimisel ei esinenud.

Koodi **'ei ilmne'** tähendab, et artiklis pole kutsehariduse sihtgruppi võimalik määrata. Seal ei tooda välja konkreetseid õppijate gruppe ega nende iseloomustust.

### **3.6. Proovikodeerimise tulemus**

Kahe kodeerija poolt läbiviidud 16 artikli proovikodeerimisel selgus, et reliaablus oli 98,5%. Kõrge protsent muudab bakalaureusetöö tulemused usaldusväärseks, mistõttu kodeerimisjuhendis bakalaureusetöö tegemiseks autor suuri muudatusi ei teinud, kuid mõned täpsustused viis siiski läbi.

Probleemseks osutus näiteks žanrite määratlemise kategooriast artikkel „Küsitlus“, mille teine kodeerija paigutas 'muu' alla. Bakalaureusetöö autor täiendas sellest lähtuvalt koodi 'intervjuu' seletust, et oleks aru saada, ka küsitluste sinna kuulumine.

Täpsustusi tuli teha ka kategoorias „artikli teema“, sest proovikodeerimisel kippusid segunema koodid 'Eesti haridussüsteem' ja 'majandusolukord ja tööhõive'. Neid koode tuli määratleda selgemalt, et majandusest ja sellest lähtuvalt tööhõivest kõnelevad lood läheksid vastava koodi alla, ent kui töösaamine on seotud haridusega ning probleem on toodud välja just haridussüsteemist lähtuvalt, kuulub artikkel 'Eesti haridussüsteemi' alla.

Proovikodeerimisest selgus, et sisemine valiidsus on paigas, sest antud kategooriatega leiab vastused püstitatud uurimisküsimustele. Bakalaureusetööd kodeerides jääb erinevalt seminaritööst, mis käsitles kutsehariduse kohta käivaid artikleid aastatest 2006. ja 2009, välja kategooria „milliseid lahendusi pakutakse kutseharidusega seoses“. See ei anna lisaväärtust uurimisküsimustele vastamisel.

## 4. Tulemused

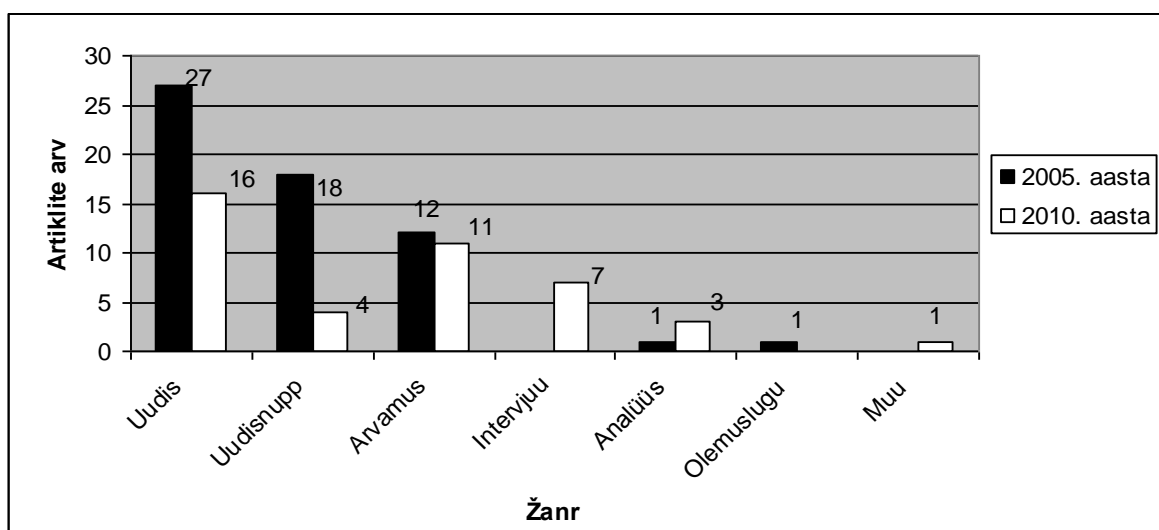
Käesolev peatükk sisaldab kontentanalüüsi käigus saadud kodeerimise tulemusi. Ühe meediaväljaande artiklite loodud kujutus ei too välja üldist kutsehariduse kuvandit, kuid antud juhul püüabki töö koostaja pakkuda ülevaadet Eesti Päevaleht *online* 'is vastavatel aastatel loodud kutsehariduse kujutamisest. Bakalaureusetöö tulemused esitab autor teises peatükis toodud uurimisküsimuste järjekorras.

### 4.1. Artiklite esmased tunnused

#### 4.1.1. Žanr

Samamoodi, nagu langes artiklite üldarv, on ka žanrilise jaotuse järgi 2005. ja 2010. aastat võrreldes vähenenud uudiste hulk ja seda 27-lt 16-le artiklile. Uudisnuppude arv on langenud kõige drastilisemalt. Kui 2005. aastal oli neid kolmandik, siis 2010. aastal oli 42 loost neli uudisnappu. 2010. aastaks on juurde tulnud intervjuu žanr, kus iga kuues lehelugu on intervjuu, ent enam ei esinenud olemuslugu, mida tuli ette ühel korral 2005. aastal.

Kahel aastal kokku ilmus kõige enam uudislugusid, mida esines 101 artiklist 43 korral. Nii 2005. kui 2010. aastal on uudiste osakaal kogu aasta lõikes jäänud sarnaseks, mis tähendab, et veidi alla poole mõlemal perioodil ilmunud artiklitest on uudised. Umbes veerandi juurde on pidama jäänud mõlemal aastal arvamusalugude hulk (vt joonis 2).



Joonis 2. Artiklite žanriline jaotus 2005. ja 2010. aastal

#### 4.1.2. Autor

Autorluse osas on toimunud muutus artiklites, mille Eesti Päevaleht on hankinud mõnest teisest meediaväljaandest. 2005. aastal esines 12 artiklit, mille algallikana viitas lehelugu teisele meediaväljaandele, ent 2010. aastal oli selliseid artikleid üks (vt tabel 6).

**Tabel 6. Artiklite autorite jagunemine**

<b>Autor</b>	<b>2005. a</b>	<b>2010. a</b>	<i>Kokku</i>
Eesti Päevalehe ajakirjanik	20	35	55
Autor puudub	19	1	20
Muu meediakanal	12	1	13
Teadlane, ekspert, arvamusiider	7	5	12
Riigi esindus	1	0	1
<i>Kokku</i>	59	42	101

Arvestatav muutus on toimunud ajakirjaniku nimega ilmunud lugude hulgas. Kui 2010 aastal moodustasid need enamuse, siis 2005. aastal ei domineerinud enam Eesti Päevalehe töötaja poolt kirjutatud lood. Autori märketa artiklite arv oli kasvanud EPLO lühendi tõttu, mis viitab küll artikli Eesti Päevalehest päritolule, kuid konkreetset kirjutajat pole toodud. Seetõttu on 2005. aastal võrreldes 2010. aastaga oluliselt suurem ka lugude arv, kus autorit pole märgitud. 19 leheloost, kus autori nimi puudus oli 18 artiklit EPLO märkega.

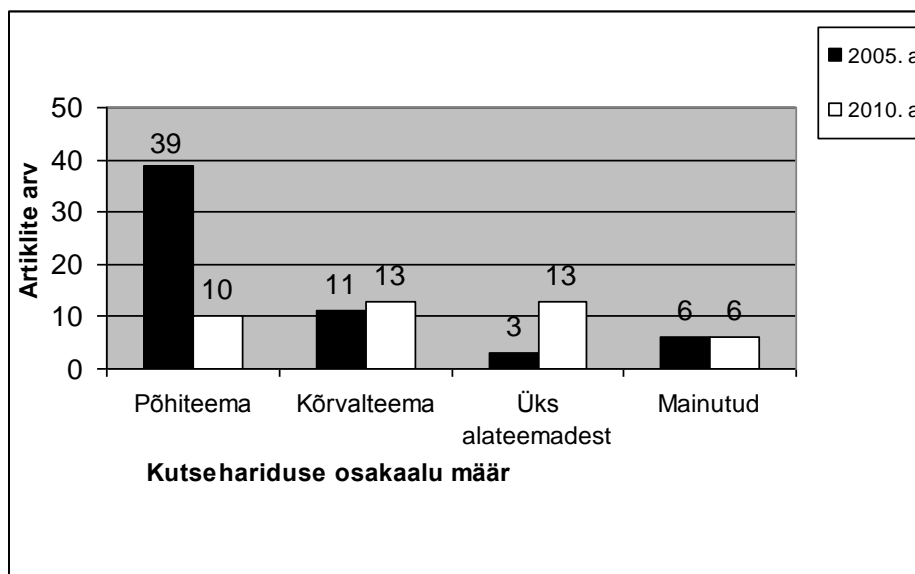
Kõige rohkem artikleid (101 loost 55) oli Eesti Päevalehe toimetuse poolt kirjutatud nii, et artikli juures seisis ka toimetuse töötaja nimi. 2005. aastal oli kolmandik artiklitest Eesti Päevalehe ajakirjaniku sulest ja 2010. aastaks oli taoliste lehelugude hulk tõusnud niivõrd, et kokku seitsemeediateksti 42 artiklist olid teistsuguse autorlusega. Autori määratluseta lehelugude arv oli 2010. aastal valimis marginaalne.

Riiklike institutsioonide töötajate poolt polnud praktiliselt lugusid kirjutatud, vaid 2005. aastal esines üks selline. Arvamusiidrite ja oma ala ekspertide poolt, kes pole riigiasututega seotud, oli mõlemal aastal kirjutatud ligikaudu iga kaheksas ilmunud artikkel.

#### 4.1.2. Kutseharidusteema osakaal

Aastal 2010 esines vähem artikleid, mis käsitlesid põhiteemana kutseharidust ning 42-st oli 32 lugu, kus ametiõpe oli põimitud muu laiemama teema juurde (kõrvalteema, üks aladeemadest ja mainitud). 2005. aasta näitab vastupidist arengut, sest suurem osa lugusid on just põhiteemana kutseharidusest.

Viie aastaga on kõige enam langenud kutseharidust põhiteemana käsitlevate artiklite arv. 2005. aastal kirjutati kutseharidusest põhiteemana  $\frac{2}{3}$  Eesti Päevaleht *online* 'i lugudest, aga 2010. aasta kajastas ametiõpet peateemana neljandik valimist (vt joonis 3).



**Joonis 3. Kutsehariduse esinemine artiklites põhiteemana, kõrvalteemana, ühe alateemana, sõna oli mainitud**

2010. aastal on kutseharidus leidnud kajastust enamikel juhtudest nii, et artikkel ei kõnele põhiliselt ametiõppest, vaid see on põimitud mõne teise teema sisse. Seevastu 2005. aastal on just suurem osa neid lehelugusid, mis kirjutavadki peateemana kutseõppest.

2010. aastaks on tõusnud lugude arv 13-le, kus kutseharidus kajastub meediatekstis ühena aladeemadest, kui esimesel perioodil oli selliseid artikleid kolm.

## 4.2. Kõneisikud ja artiklites väljenduv hoiak kutsehariduse suhtes

Kõige enam on saanud Eesti Päevaleht *online*’i artiklites kutseharidusest kõneleda erinevad spetsialistid, kas siis riiklikult tasandilt nagu näiteks ministeeriumi ja kohalike omavalitsuste töötajad ning haridusasutustega seotud inimesed nagu koolijuhid, teadlased. Mainitud allikad moodustasid poole kõigist sõnasaanutest (vt tabel 7 ). Samuti said rohkesti sõna haridusega mitte seotud eluala professionaalid, kes esindavad näiteks ettevõtjatest praktikapakkujaid. Allikatest 16% olid meedia esindajad, mis enamasti tähendas, et ajakirjanik ise võttis arvamuse artiklis haridusteemal sõna. Allikatest ja kõneisikutest oli 68% nimetatud gruppides.

**Tabel 7. Kõneisikud ja allikad kutseharidusartiklites**

Allika	2005. a	2010. a	Kokku
Muu	0	1	1
Internetilehekülg	2	0	2
Tavaelanik, lugeja	4	0	4
Pole märgitud	6	1	7
Õpilane	6	5	11
Meedia	14	11	25
Haridusega mitte seotud spetsialist, ettevõtja	19	10	29
Teadlane, haridusekspert, haridusasutus	13	19	32
Riigi, omavalitsuse esindus, riiklik dokument	35	12	47
<i>Kokku</i>	<i>99</i>	<i>59</i>	<i>158</i>

Õpilased saavad lehelugudes kõneleda vähe. 158 allikast oli 11 juhtu, kus informatsiooni andjana esines õpilane. Samas kuuel korral, kui õpilane kõneles, oli artikli meelestatus kutsehariduse suhtes positiivne ja neljal neutraalne. Õpilased allikatena enamasti kõnelesid oma erialavalikuga rahulolust või oskuslikust tööst (vt tabel 8). Vaid ühes artiklis, kus sõna said õppurid, oli suhtumine ametiõppesse pigem negatiivne. Sel juhul oli tegu aga õppuriga Eesti üliõpilaskondade liidu esindusest, kes võitles artiklis eelkõige kõrghariduse eest ning haridusliikide võrdluses jäi kutseõpe alla.

**Tabel 8. Artiklites avalduv hoiak kutsehariduse suhtes 2005. ja 2010. aastal kokku**

Allikas, kõneisik	Meelestatus kutsehariduse suhtes					Kokku
	Selgelt positiivne	Pigem Positiivne	Selgelt negatiivne	Pigem negatiivne	Neutraalne	
Õpilane	3	3	0	1	4	11
Teadlane, haridusekspert, haridusasutus	10	5	0	2	15	32
Riigi, omavalitsuse esindus, riiklik dokument	12	7	2	2	24	47
Internetilehekülg	1	0	0	0	1	2
Meedia	5	4	2	4	10	25
Tavaelanik, lugeja	1	0	0	1	2	4
Haridusega mitte seotud spetsialist, ettevõtja	14	5	2	1	7	29
Pole märgitud	1	0	0	0	6	7
Muu	0	0	0	1	0	1
<i>Allikaid kokku</i>	47	24	6	12	69	158
<b>Protsentuaalne jaotus</b>	<b>30%</b>	<b>15%</b>	<b>4%</b>	<b>8%</b>	<b>44%</b>	<b>101%</b>

Uuringust selgus, et kõige rohkem on kutsehariduse suhtes positiivseid artikleid (vt Tabel 8). Allikate sõnavõttudest tuli välja, et lehelugudest on 30% selgelt positiivse ja 15% pigem positiivse suhtumisega ametiõppesse. Kõige positiivsemalt suhtuvad ametiõppesse haridusega mitte seotud spetsialistid näiteks ettevõtjad ja praktikapakkujad, kellest 14 kõneleb artiklites, milles on selgelt positiivne meelestatus ja viies pigem positiivne. Peaaegu sama positiivselt on meelestatud ka riiki ja omavalitsust esindavad allikad, kellest 19 kõneleb artiklites, mis on kutsehariduse suhtes positiivse meelestatusega.

Sagedamini esinenud allikatest kõnelesid haridusega seotud spetsialistid kõige vähem artiklites, mis olid kutsehariduse suhtes negatiivselt meelestatud. Kui selliseid artikleid ka esines, siis võrreldi artiklites erinevaid haridustasemeid, kus näiteks kõrgharidus on hariduseksperdi arvates etem ametiõppest.

Tunnusega neutraalne kodeeriti 44% artiklitest ning kõige väiksema grupi ehk negatiivset meelestatust kutsehariduse suhtes ilmnis 12% allikates.

Kui positiivsemates lehelugudes esines kõige enam spetsialiste nii haridus ja, riigiasutustest kui muude ettevõtjate seast, siis negatiivne kutseharidusse meelestatus kumas läbi artiklites, kus allikaks oli koodi 'meedia' alla liigitatud ajakirjanikud. Nad kirjutasid arvamuskäsitlusi, juhtkirju ja repliike. Suurem osa artiklitest, kus ajakirjanikud sõna võtsid, olid siiski positiivse või neutraalse suhtumisega kutsehariduse suhtes.

Haridusega mitte seotud spetsialistid ja ettevõtjad esinesid ka kolmel korral artiklites, mis suhtusid kutseharidusse negatiivselt. Seal oli negatiivne suhtumine tingitud kutseõppurite tööskestest, töölevõtmisest, mis näitab, et ettevõtjad heitsid kutsesüsteemile varju üksikute osade ehk konkreetsete õpilaste käitumisest lähtudes.

### **4.3. Artiklite käsitletud teemad ja nende hõlmavus**

#### **4.3.1. Kajastust leidnud teemad**

Kutseharidus on töös uuritud aastakäikudel kõige enam sisse põimitud artiklitesse, mis on kirjutatud majanduse ja tööhõive ning Eesti haridussüsteemi teemadel. Lehelugude profiil näitab, et üldise kutseharidusteema kontekstis kirjutatakse sageli üksiknäidetest. Konkreetse ametikooli probleeme ja fakte oli toodud 16 leheloo (vt tabel 9).

**Tabel 9. Artiklite teemade jagunemine**

<b>Artikli teema</b>	<b>2005. a</b>	<b>2010. a</b>	<b>Kokku</b>
Muu	0	2	2
Seadusandlus	3	3	6
Tingimused kutseasutustes	4	2	6
Õppurid ja kutseõppe populaarsus	5	4	9
Rahastamine	7	2	9
Kutseharidus Eestis üldiselt	13	1	14
Konkreetsed kutsekooli faktide toomine	10	6	16
Majandusolukord ja tööhõive	10	9	19
Eesti haridussüsteem	7	13	20
<i>Kokku</i>	<i>59</i>	<i>42</i>	<i>101</i>

Haridussüsteemile ja inimeste haritusele on rohkem tähelepanu pööratud 2010. aastal, mil sel teemal oli 13 artiklit 42-st. See tähendab peaaegu iga kolmas lehelugu oli kirjutatud Eesti

haridussüsteemist. 13 lugu 59-st, mis teeb rohkem kui iga neljas lugu, ilmus 2005. aastal teemal kutseharidus Eestis üldiselt. See näitab, et 2010. aastaks oli teema hõlmatavus avardunud, sest hilisemal perioodil oli rohkem lehelugusid terveist haridussüsteemist, mille osaks on kutseharidus.

Vähem esines kutseharidusega seotud lehelugusid, mille teemaks oli seadusandlus (mõlemal aastal kolm artiklit) ja tingimused kutsekoolides ja ühiselamutes, mis olid 2005. aastal teemaks neljas ja 2010. aastal kahes artiklis.

Sõltumata majandusolukorra muutumisest on 2005. ja 2010. aastast lehelugusid, mille teemaks majandusolukord ja tööhõive, ilmunud aasta vältel peaaegu samapalju vastavalt 10 ja 9. See majandus- ja tööhõiveteemaliste meediatekstide sageduseks oli esimesel perioodil 5,9 ja teisel 4,6.

#### 4.3.2. Artiklite teemaulatus

Teema 'Eesti haridussüsteem' alla kodeeriti kõige enam artikleid ja natuke vähem kui poolte artiklite teema hõlmas samuti üldist haridussüsteemi (vt tabel 10). Sellised meediatekstitid haarasid sisu poolest üldist haridust ning kutseõppe esines selle osana. Taolisi artikleid esines 44 korral 101 leheloost.

**Tabel 10. Artiklite teemad ja teemade ulatus 2005. ja 2010. aastal kokku**

Artikli teema	Teema ulatus					Kokku
	Ühe kutsekooli teema	Üle-Eestiline kutseharidus	Üldine haridus	Konkreetne isik, isikud	Muu	
Kutseharidus Eestis üldiselt	0	14	0	0	0	14
Seadusandlus	0	2	4	0	0	6
Rahastamine	0	4	4	1	0	9
Õppurid ja kutseõppe populaarsus	1	4	2	2	0	9
Tingimused kutseasutustes	2	1	3	0	0	6
Konkreetsed kutsekooli faktide toomine	13	0	0	3	0	16
Eesti haridussüsteem	1	1	18	0	0	20
Majandusolukord ja tööhõive	0	4	13	1	1	19
Muu	1	0	0	0	1	2
<i>Kokku</i>	<i>18</i>	<i>30</i>	<i>44</i>	<i>7</i>	<i>2</i>	<i>101</i>

Kindlaid kutsekoole või isikuid välja toonud lugusid esines kõige vähem. Konkreetseid inimesi hõlmanud artikleid kodeeriti seitsmel ja kindla kutsekooli teemat hõlmanud lugusid 18 korral. Kahel analüüsitud aastal esines sellise kindlapiirilise ja väiksema teemaulatusega lugusid kokku ¼ korral juhtudest.

Teemasid, mis puudutasid vaid kutseharidust täheldati 48 leheloos, mis kuulusid koodide juurde nagu 'ühe kutsekooli teema' ja 'üle-Eestiline kutseharidus'. Seega õige rohkem artikleid käsitles ametiõppe valdkonda.

Seadusandlust puudutavast teemast selgub, et riiklike dokumentidega tahetakse kutseharidust siduda kindlalt üldise hariduse hulka (vt tabel 10) ega püüta teha ametiõpet eraldi valdkonnana näidata. Nimelt kuuest koodi alla 'seadusandlus' paigutatud artiklist oli nelja teemaulatuseks üldine haridus, kuhu kõigi teiste haridusliikidega jääb sisse ka kutseõpe ning muudatused, mis seadus kaasa toob mõjutavad koos kõiki õppeliike.

#### **4.4. Kutsehariduse kujutamine artiklites**

##### **4.4.1. Kutseharidusartiklite üldtoon**

Kõige rohkem on Eesti Päevaleht *online* 'is kutseharidus esindatud artiklites, mille üldtoon on negatiivne. 2010. aastal esines 42 loost 16 negatiivse tooniga artiklit, mis moodustas kõikides aasta vältel ilmunud lugudest enamiku. 2005. aasta 59 artiklist olid negatiivse tooniga 22, mida oli sama palju kui perioodil ilmunud neutraalse tooniga lugusid. Negatiivse tooniga lugude osakaal oli mõlemal perioodil sarnane.

Neutraalsete lugude hulk jäi 2005. aastal 22 artikliga natuke suuremaks, võrreldes 2010. aastaga, mil 14 ehk iga kolmas lehelugu 42 artiklist oli oma üldtoonilt neutraalne.

Positiivse tooniga artiklite osakaal oli 2010. aastal veidi suurem kui 2005. aastal. Hilisemal perioodil ilmus positiivse tooniga 12 lugu 42 artiklist. Varasemal perioodil ilmus positiivse tooniga 15 artiklit 59 loost.

#### 4.4.2. Suhtumine kutseharidusse erineva toonaalsusega artiklites

Artiklite üldtoon üsiti vaadates on kõige rohkem on mõlemal perioodil kokku kirjutatud neutraalseid lugusid. Sageduselt järgnesid pigem negatiivsed artiklid. Positiivsed, pigem positiivseid ja negatiivseid artikleid kodeeriti kõige vähem (vt tabel 11).

Kõige rohkem kirjutati kutseharidusest positiivselt artiklites, mis olid ka oma üldtoonilt positiivsed. 2005. aasta valimist oli iga kuues ja 2010. aastal iga seitsmes artikkel nii oma üldtoonilt kui suhtumisest ametiõppesse positiivne. Kokku esines valimis kõige sagedamini meediatekste, mis oma üldtoonilt kui suhtumiselt kutseharidusse olid neutraalsed.

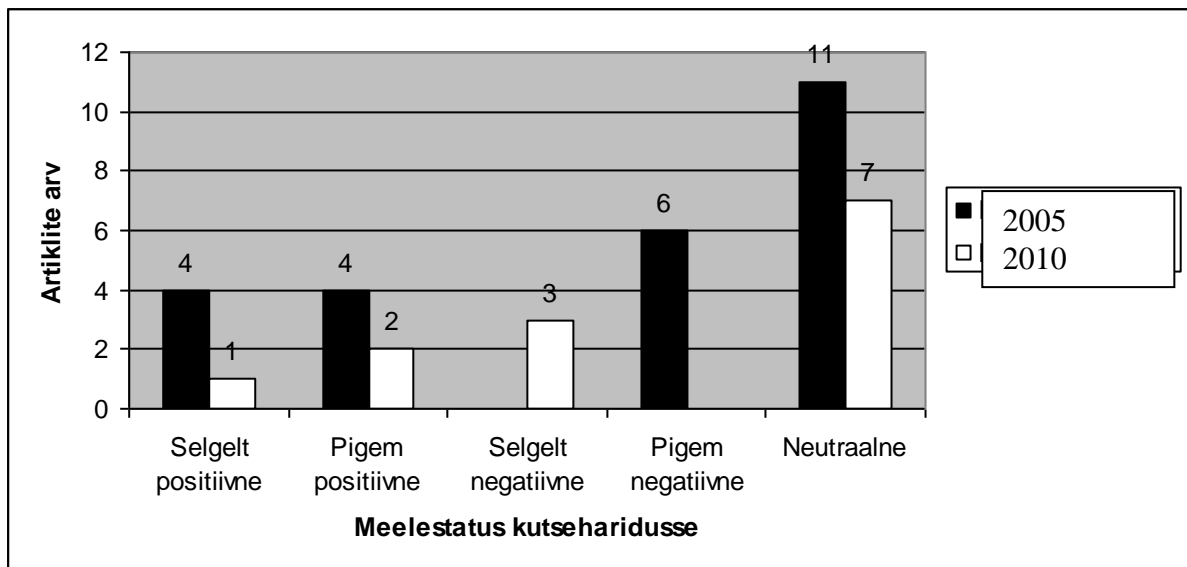
**Tabel 11. Erineva tooniga artiklites ilmnev suhtumine kutseharidusse 2005. ja 2010. aastal kokku**

Artikli toonaalsus	Artikli meelestatu kutsehariduse suhtes					
	Selgelt positiivne	Pigem positiivne	Selgelt negatiivne	Pigem negatiivne	Neutraalne	Kokku
Positiivne	9	1	0	0	3	13
Pigem positiivne	4	2	0	3	5	14
Neutraalne	7	5	0	0	24	36
Pigem negatiivne	4	4	0	6	11	25
Negatiivne	1	2	3	0	7	13
<i>Kokku</i>	25	14	3	9	50	101

Esines tendents, et kõige vähem oli oma üldtoonilt negatiivsed ja positiivsed artikleid Mõlema koodi alla oli 13 lugu.

Kõige rohkem esines mõlemal perioodil kokku lugusid, kus artikkel nii oma üldtoonilt kui suhtumiselt kutseharidusse oli neutraalne. Selliseid meediatekste kodeeriti veidi vähem kui neljandik valimist. Toonilt ja suhtumiselt kutseharidusse neutraalseid lugusid oli 2005. aasta 59 loost 13 ja 2010. aasta 42 tekstist 11.

Kuigi toonilt negatiivseid ja pigem negatiivseid lehelugusid oli kõige rohkem, siis nende samade artiklite meelestatu kutseharidusse polnud enamasti negatiivne (vt joonis 4). Negatiivse suhtumisega olid vaid üheksa 38 negatiivse tooniga loost. 2005. aastal esines kirjeldatud jaotusega lugusid kuus ning 2010. aastal kolm.



**Joonis 4. Üldtoonilt negatiivsetes ja pigem negatiivsetes artiklites ilmnenud suhtumine kutseharidusse 2005. ja 2010. aastal**

Kutseharidusest kõnelemine jäi meediatekstides peamiselt neutraalseks või positiivseks. Vaid kolmes artiklis oli meelestatus ametiõppesse negatiivne, kui artikli üldtoon oli positiivne. Sellised lugusid esines 2010. aastal üks ja 2005. aastal kaks.

### 4.4.3. Õppurid ametiõppes

Ühe kutseharidusse suhtumist ja tooni määrava aspektina võib vaadata ka sealsed õppureid. Tabelis 12 on toodud analüüsi tulemus, et suuremas osas artiklites ei määratleta kindlate tunnustega kutseõppurite gruppi.

**Tabel 12. Sihtrühmad, kes on artiklites toodud kutseõppuritena**

Kutseõppurite rühm	2005. a	2010. a	Kokku
Ei ilmne	35	28	63
Asjalikud, osavad kooliõpilased	19	8	27
Need, kes pole sobilikud gümnaasiumisse, kõrgkooli	4	3	7
Töötud, töötuse ohus inimesed	1	2	3
Täiskasvanud	0	1	1
<i>Kokku</i>	<i>59</i>	<i>42</i>	<i>101</i>

Niipalju kui artiklites piiritletakse kindlate gruppidega ametiõppureid, jääb kõlama positiivne toon. Veidi üle neljandiku, see tähendab 27 teksti, määratles kutseõppuritena asjalikke ja osavaid kooliõpilasi. 2005. aastal näidati lehelugudes õpilasi positiivsemalt. Asjalike ja osavatena toodi välja noori 19 korral 59 loost, kuid 2010. aastal oli selliseid 42 tekstist kaheksa.

Hilisemal perioodil muutus kutseõppele õpilasgruppide poolt kujundatud toon negatiivsemaks, sest kui 2010. aastal kaheksa artiklit väitsid, et kutseõppurites on perspektiivi ja asjalikkust, siis kolm meediateksti sisaldasid vastupidist informatsiooni, väites, et ametikooli õpilased pole võrdväärseid kõrgkooli või gümnaasiumi omadega. Samas 2005. aastal oli osavaid ametiõppureid sisaldavaid artikleid enam ning koodi alla 'neile, kes pole sobilikud gümnaasiumisse ega kõrgkooli' kuuluvaid artikleid ühe võrra vähem kui 2010. aastal.

Neist artiklitest, kus kutseõpilasi andis määratleda kindlate tunnustega gruppi, ilmnas, et see haridus on pigem noortele suunatud. Koode nagu 'asjalikele, osavatele kooliõpilastele' ja 'neile, kes pole sobilikud gümnaasiumisse ega kõrgkooli' esines kokku 34 korral, ent töötuid, töötuse ohus olevaid inimesi ja konkreetselt täiskasvanud sihtgrupina hõlmavaid artikleid kodeeriti vaid neljal korral.

## 4.5. Probleemid kutseharidusartiklites

### 4.5.1. Probleemide klassifikatsioon

Peamiselt kerkisid esile järgmiste märksõnadega seonduvad probleemid: tööpuudus; raha; õppesüsteem; kutseoskustega tööjõu puudus; õpilaste huvi kutsehariduse vastu; õppekvaliteet; olmetingimused; kutsehariduse pealesurumine; probleemi ei tõstatata; muu.

'**Probleemi ei tõstatata**' märksõna juurde koondusid artiklid, mis ei too välja ühtegi probleemteemat. Näiteks kuulus siia lugu kutsekooli sisetingimustest kirjutav ~~lugu~~, „Pärnumaa mõisas tulid ilmsiks uhked seinamaalingud“, kust selgub, et kutsehariduskeskuse õppehooneks olevast mõisast avastati maalingud (Aug 2010), samas kutsehariduslikku probleemi lugu ei sisaldanud:

Seda, et häärberi balli- ja peeglisaali seintele aegade jooksul kantud värvikihid enda all maalinguid peidavad, teadsid nii majas tegutseva Pärnumaa kutsehariduskeskuse Voltveti koolituskeskuse rahvas kui uurimistöid juhtinud restaureerimise õppejõud.

Probleem '**tööpuudus**' toodi välja Heino Levaldi (2010) artiklis „Põhimõtteline lahendus tööpuuduse vähenemiseks on olemas“, kus seisis, et „tööpuudus ja haridus on omavahel tihedalt seotud. Nimelt sõltub tööhõive ettevõtluse ja riigi majanduslikust olukorrast ning see omakorda kõigi osaliste haridusest ja oskustest.“ Probleem esineb lehelugudes, mis kõnelevad näiteks üldisest või koolilõpetanute seas valitsevast tööpuuduse probleemist.

'**Raha**' probleem toodi välja artiklites, kus peaprobleem seonduv näiteks raha jaotamise või kulutamisega. Rahaprobleem esines näiteks „Valitsus muutis kutseõppeasutuste rahastamise korda“ (2005) loos, kus „valitsus otsustas neljapäeval muuta kutseõppeasutuse õppevaldkondade ja õppevormide ning erivajadustega õpilaste õppe läbiviimise koefitsiente vastavalt nende reaalsele maksumusele.“ Märksõnaga seonduvates artiklites pole juttu raha abil parandatud konkreetselt välja toodud kutsehariduse kvaliteedist või elamistingimustest. Probleemiks on raha iseenesest, kuid täpsemalt ei seletata lahti selle kasutusotstarvet.

Probleemiks oli '**õppesüsteem**' näiteks Jaak Aaviksoo (2005) aramusloos „Töötajale tuleb palka maksta“, kus seisis, et „igat haridusasjatundjat peaks panema muretsema üha süvenev kõrghariduse ja kutsehariduse kunstlik vastandamine.“ Siit ilmneb avalikkuses toimuv haridusliikide soosimise ja laitmise probleem. Märksõna esineb ka artiklites, kus vaadatakse haridusastme lõpetanute tulevikuväljavaateid ja lugudes, mis kirjutavad kutseharidusele liiga

vähesest tähelepanu pööramisest, haridusvaldkondade vastandamisest või väärtustamisest. Õppesüsteemi poolt pakutavate tulevikuväljavaadete toomine ilmneb näiteks Simsoni (Pehmete... 2010) artikli tsitaadis:

„/.../ei saa tõsiselt võtta tööandjate väiteid, nagu oleks „pehmetel erialadel” kõrghariduse saanud inimesed majanduskriisis kannatanud rohkem, kui näiteks kutsehariduse saanud. Pigem on kriisi vältel kehtinud reegel, et kõrgharidusega inimeste hulgas on töötus statistikaameti andmete põhjal kolm-neli korda madalam kui eri liiki kutseharidusega inimeste puhul.“

Märksõna 'õppesüsteem' tuleb esile ka lehelugudes, kus kirjutatakse haridus- või koolisüsteemist; jagatavast haridusest ning seadusmuudatustest näiteks, et „valitsus kiitis neljapäeval heaks ja otsustas saata riigikogusse kutseõppeasutuse seaduse /.../ muutmise seaduse eelnõu“ (Valitsus kiitis... 2005). Probleem tuleb välja ka artiklites, mis kõnelevad haridus- ja koolisüsteemi kättesaadavusest tervikuna.

Märksõna '**kutseoskustega tööjõu puudus**' ilmnes artiklites, kus probleemiks oli kutsetunnistuse olulisus töösaamisel, kutseoskuste täitmata vajadus tööturul ja majanduseolukord, kus vajatakse kutsemeistreid, aga neid on liiga vähe. Näiteks tõi tööjõupuudusega seonduvaid probleeme välja Agne Narusk (2005):

„Nendes valdkondades tuleb tööpakkumisi juurde iga päevaga, kuid kandideerivad väga vähesed,“ ütles CV-Keskuse värbamisspetsialist Inga Paju. „Olen ise viimasel ajal hästi palju otsinud tööstusesse ja tootmisesse sobivaid inimesi, kuid neid on äärmiselt raske leida /.../

'**Õpilaste huvi kutsehariduse vastu**' probleem toodi välja näiteks Sigrid Laeva (2005) artiklis, milles kirjutati, et põllumajandust õppima meelitamiseks realiseeris suurtalunik omaalgatuslikult stipendiumi, et „/.../ põllumajanduse mainet parandada ning noori selle ala juurde meelitada. /.../ Noortele kaasa antud materjalid tutvustasid talu ja õppimisvõimalusi põllumajanduslikes kutsekoolides.“ Märksõna esineb lehelugudes, mis on kirjutatud näiteks kutseõppurite arvust, õpingute katkestamisest ja valdkonna atraktiivsusest õpilaste ja ametiõppe edendajate seas, Siin arutatakse kutsehariduse ebapopulaarsuse ning populaarsuse teemadel.

Probleem, mis oli seotud '**õppekvaliteediga**' esines artiklites, mis kirjutavad õpilaste oskustest, õpetajate pädevusest, õppeedukusest, ainelistest õppematerjalidest. Märksõna avaldus näiteks leheloo, kus öeldi, et „tööstusettevõtjad hinnangul pakuvad osa kutsekoole

ebapiisavat väljaõpet ja firmad peavad suures osas hoolitsema ise oma töötajate koolitamise eest“ (Ettevõtjad peavad...2005).

Märksõna 'õppekvaliteet' ei esinda artikleid, mis on kirjutatud elutingimustest, olimest, ühiselamutest ega tervislikest oludest. Sellise sisuga lugudes esines probleem **'olmetingimused'**. Antud probleem toodi artiklis, kus kõneldi õpilaste heaolust näiteks, et kusekoolis ei pakuta sooja toitu, sest söökla olukord ei vastanud ettenähtud nõuetele (Laks 2005). Probleem 'olmetingimused' esineb ka lehelugudest, mis kõnelevad praktika- ja kooliruumidest nagu näiteks artikkel peatselt Haapsalu kutsehariduskeskuse puidutöökoja ehitusest.

**'Kutsehariduse pealesurumine'** probleem esitati näiteks Marju Lauristini (2005) arvamusloos, kus ta peab vääraks soovitud, et

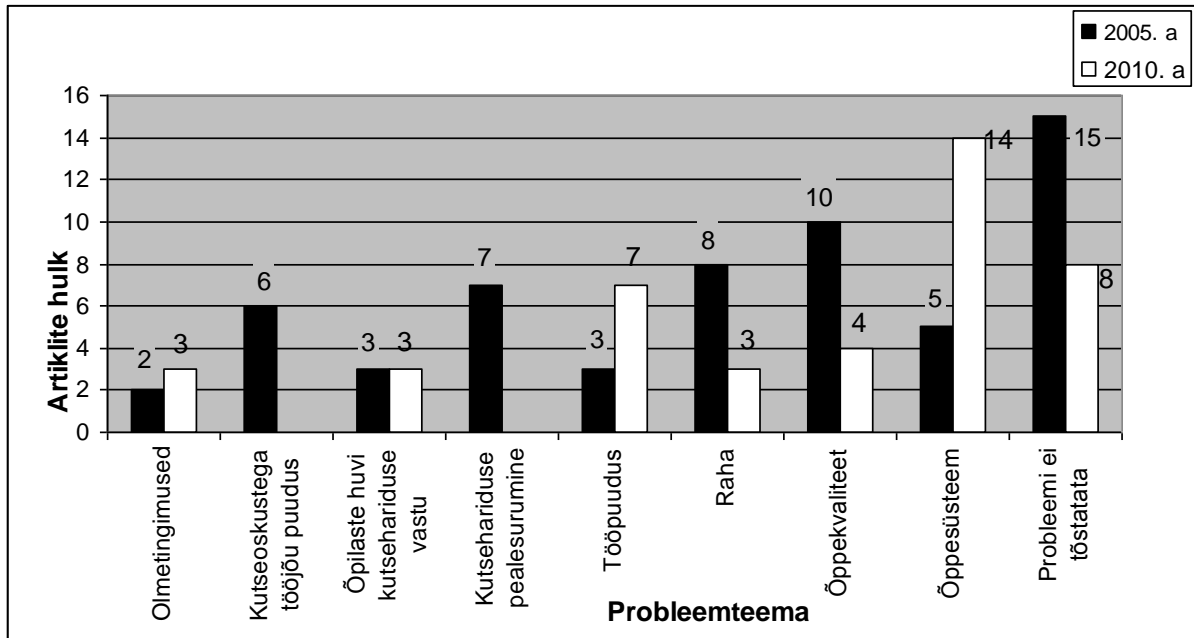
„ /.../ jagada viieteistaastased poisid-tüdrukud põhikooli hinnete alusel varakult kahte lehte ja anda võimalus gümnaasiumis edasi õppida vaid edukamatele. Kutsehariduse praeguse kvaliteedi juures tähendab see noorte haridusvalikute sihipärast piiramist /.../“.

Noored ei saa otsustada, kuhu nad minna soovivad, vaid haridusandjad suruvad õpilastele hinnete järgi peale vastava haridusliigi. Märksõna puhul arutletakse vabadustest ja võimalustest otsustada oma haridustee üle. Probleemiks on näiteks, et ametnike poolt tehtud prognoosid istutavad haridusvalikute tegijatesse mõtte, et tuleb astuda kutseõppesse sest on näha, et tööturg vajab seda.

#### **4.5.2. Probleemide esinemine artiklites**

Artiklites tõstatatakse probleeme üldiselt kogdu haridussüsteemi tasemel. Seda kinnitab, et suurema osa lehelugude probleemteemadest võttis kokku märksõna 'õppesüsteem'. See tähendab, et probleem tõuseb kutsehariduse ja teiste haridusliikide võrdlusest, kus mureks on ametiõppe alla jäämine teistele haridusliikidele. Meediatekstides kirjutatakse lõpetajate tulevikuväljavaadetest tööturul, hariduse kättesaadavusest ja seadusandlusest. Arengukavades konkreetselt sõnastatud probleemteemasid – õpingute katkestamine ja õpilaste huvi oluliste õppealade vastu (kood 'õpilaste huvi kutsehariduse vastu'); erialase hariduseta töötajate suur hulk (kood 'kutseoskustega tööjõu puudus'); ning kutseõpetajate ebapiisav järelkasv (kood

'õppekvaliteet') – hõlmavad märksõnad jäävad oma esinemise poolest tagapoole nagu on näidatud joonisel 5. Erandiks on vaid õppekvaliteet. Kõigist lehelugudes on ¼ seotud nende kolme märksõnadega, mis hõlmasid kutsehariduse arengukavades toodud probleeme.



**Joonis 5. Kutseharidusartiklites tõstatatud probleemid**

Märksõna 'õppekvaliteet' esines 14 artiklis, kuid konkreetselt kutseõpetajate pädevusest oli kirjutatud üks uudisnupp pealkirjaga „Ligi viiendikul kutsekoolide õpetajatel pole nõutavat haridust“. Kutsehariduse arengukavas oli toodud välja, et noori kutseõpetajaid ei tule nii palju juurde, kui seda vaja oleks. Kui arengukavas toodud probleeme esindav märksõna 'õppekvaliteet' leiab suuremat kajastamist (ligikaudu iga seitsmenda loo probleem), siis märksõnad nagu tööjõupuudus ja õppurite huvi, esinevad harva. Mõlema probleemi alla eraldi kvalifitseerus kuus artiklit.

Seega kutsehariduse arengukavas väljaõeldutest leidis kõige suuremat kajastust eesmärk kutseõppe kvaliteeti tõsta. Kuna õppesüsteemist rääkides oli ametnike eesmärk tõsta kutsehariduse mainet (Eesti kutsehariduse... 2005), ei pruukinudki õppurite huvi ametiõppe vastu suurel hulgal probleemina välja tulla. Maine tõstmine pidi arengukava järgi kaasa tooma õpilaste arvu kasvu (ibid.).

Teisel analüüsitud perioodil oli kahanenud arengukavade probleemteemade kajastamine. Kui 'õppekvaliteet' märksõnaga seotud lehelugusid oli 2005. aasta kümme, siis 2010. aastaga langes seda probleemi käsitlevate lugude hulk neljani. Aastal 2010 puudus probleemina

kutseoskustega tööjõu puuduse teema. Kõik kuus lugu tööjõupuudusest pärinesid aastast 2005. Aastal 2005 esindas 59 meediatekstist 19 lugu arengukavas toodud probleeme. 2010. aastal kõneles mainitud probleemidest 42 artiklist seitse.

Arengukavas toodud eesmärk kutsehariduse edukaks toimimiseks koostöö teiste haridusliikide ja –tasemetega tuli käsitluse alla eelkõige 2010. aastal. 14 artiklit 42-st kõnelesid õppesüsteemi probleemist. 2005. aastal oli neid lugusid viis. Võib arvata, et 2010. aastal tegeleti rohkem ametiharidusele koha leidmisega teiste haridusliikide seas ning korraldati seda riiklikul tasemel. Vastupidine tendents esines märksõnaga 'rahastamine', millega olid 2010. aastal seotud umbes kolm korda vähem lugusid kui 2005. aasta. Esimesel perioodil edenes majandus kasvutempos ja poliitikud koostasid riigieelarvele lisaeelarveid. Raha, mida jagada, oli olemas ning selle jagamine tekitas kõneainet. 2010. aasta riigieelarve oli mõjutatud majanduskriisist ning kahanenud rahasummad olid kindlalt ära planeeritud.

Kahe aasta peale kokku viiel korral kõneldi kõige vähem olmeprobleemidest: 2005. aastal kahes ja 2010. aastal kolmes leheloos.

## 5. Järeldused ja diskussioon

Käeolevas peatükis esitleb autor töö empiirilisest osast tulevad peamised järeldused, mis on toodud uurimisküsimuste kaupa. Järeldused ei ole ammendavad ega paku ülevaadet kogu kutsehariduse kujutamisest meedias. Need peegeldavad ainult Eesti Päevaleht *online*’i loodud pilti kutseharidusest analüüsidest aastaid 2005 ja 2010. Peatüki teine osa koosneb diskussioonist järelduste üle. Viies osa lõpetab ideedega edasiseks uurimiseks.

### 5.1. Järeldused

#### 1. Kuidas on muutunud kutsehariduse teemadel ilmunud artiklite esmased tunnused (žanr, autor, kutsehariduse osakaal artiklis) Eesti Päevaleht *online*’is aastatel 2005 ja 2010?

Kutsehariduse kajastamine on kahe aasta võrdluses langenud 59-lt 42 meediatekstile. Kutsehariduse populariseerimisprogramm esitas soovitud meediakajastuste arvuks 60, mis tuleks aastas saada kokku erinevates meediakanalites (Kutsehariduse populariseerimise... 2008). Ühe päevalehe *online*-külj täitis sellest tulemusest juba 2010. aastal 70%. Nii võib arvata, et soovitud tulemus kõigi meediakanalite peale kokku ka saadi. Žanriliselt küljelt on toimunud muutus. 2010. aastal tuli juurde uusi vorme nagu intervjuud-, ent ei esinenud enam olemuslugusid.

Teiseks perioodiks oli uudisnuppude arv vähenenud. Uudiste, kui domineeriva žanri osakaal on aastate lõikes jäänud samaks. Seega pole vähenenud ametiharidusega seotud uudisväärtuslikkus. Siiski tehti hilisemal perioodil pikemaid uudiseid ja väikseid teateid uudisnuppudel esines oluliselt vähem.

Kuna žanriliselt esines uudiseid kõige enam, võib arvata, et kutseharidust puudutav teave oli sõltuvuses ajast ning sündmustest ja otsustest, sest uudistes kajastatakse ajas kiiremini oma tähtsust kaotavat informatsiooni. Teemad, mis nõudsid kohest kajastust, olid näiteks meeleavaldus koolitoidu toetuseks, väliseesti noorte tulek siinsetesse koolidesse, konkreetsed probleemid õppehoonetega – see näitabki, et valimis oli palju meediatekste, mis käsitlesid just toimunut või toimuma hakkavat.

Kuigi uuringus ei jälgitud ajalist joont, olid arvamused sageli samadel teemadel, millest olid ilmunud uudised. See näitab, et ajakirjanduses toodu tekitab kõneainet või on artiklid ühiskonnas olulistest probleemidest, teemadest, sest arvamused ja eksperdid avaldavad seejärel lehes oma seisukohad. Uudistena toodud juhtumised suudavad luua pinnase aruteluks.

Žanrite muutus näitab, et teisel analüüsitud perioodil oli kasvanud analüüsiva-arutleva materjali osa ning vähenenud informatiivne (uudised, uudisnupud) pool. 2010. aastal oli analüüside, arvamuste ja intervjuude arv kokku topeltsuurem võrreldes 2005. aastaga. Seega on meedias kasvanud debatt kutseharidusteemade üle. Enam ei kirjutata pelgalt sündmustest, mis haridusmaastikul toimub, vaid esitatakse küsimus miks nii on ja lastakse ekspertidel arvamust avaldada.

Peaaegu vastupidiseks on muutunud kutsehariduse teema osakaal. Kui 2005. aastal moodustasid enamuse ( $\frac{2}{3}$ ) meediatekstidest need, kus põhiteemaks oli kutseharidus, siis 2010 esines selliseid tekste vaid neljandiku ulatuses. Ülejäänud lehelugudes oli ametiõpe põimitud muu põhiteema külge.

2005. aastal avaldus eeskätt soov, et kutsesüsteem toimiks ja artiklites kõneldigi peamiselt kutsesüsteemist kui sellisest ja selle poolt pakutavatest võimalustest. Meediatekstides võideldi näiteks kutsealadel töötajate palga eest, tõsteti teadlikult huvi õppetöö kohta või kõneldi kutseõpet puudutavatest seadusmuudatustest ning hulk lugusid esindas rahajaotamise probleemi. Kuna sündmused toimusidki ametiõppele võimaluse loomiseks teiste haridustasemete kõrval, siis keskendus meedia toimuvat kajastades peamiselt kutseharidusele kui põhiteemale, mille juurde toodi vajadusel alaliine.

2010. aastal tegeles ametiõppe tuntuse kasvatamisega näiteks SA Innove kutsehariduse populariseerimise programm. Seega võis ühiskonna teadlikkus kutseharidusest olla kasvanud. Kutseõpet polnud vaja enam tutvustada, vaid see inimestele omaseks muuta ja nii kirjutati ametiharidusest põimituna muude teemade sekka, nagu teised haridusliigid, töö ning ühiskonnateemad. Ametiõppele püüti leida kohta ühe võrdse haridusliigina teiste seas, seega kirjutati kutseharidusest üldise hariduse ja töövõimaluste kontekstis. 2010. aastal käsitles põhiteemana kutseõpet vaid 10 artiklit 42-st.

## **2. Kes/mis on peamised allikad, kõneisikud artiklites? Millise kutsehariduse meelestatusega artiklites nad esinevad?**

Kahel perioodil kokku said kõige rohkem informatsiooni jagada koodi 'riigi esindus, riiklik dokument' alla kodeeritud allikad ja kõneisikud, näiteks seadused, arengukavad, poliitikut, ministriumide ja omavalitsusasutuse haridustöötajad. Mainitud allikad said kõige sagedamini sõna (44% juhtudest) kutsehariduse suhtes neutraalsetes artiklites.

Riigi esindajatele järgnesid koodi 'teadlane, haridusekspert, haridusasutus' alla kuulunud, kes samuti kõnelesid kõige enam kutseharidusest neutraalselt. Kolmanda suurema grupina olid sõnasaajateks haridusega mitte seotud spetsialistid ja ettevõtjad, kelle meelestatus ametiõppesse jäi positiivseks.

Tuntud spetsialistide arvamused võivad kujundada lugejate suhtumist enam kui tundmatu inimese arvamusalaldus. Eksperdid olid arutlenud näiteks uudises toodud sündmuse üle, mis näitab, et meedia oli neid mõjutanud teemal diskuteerima. Kui kõrvutada olukorda Katzi ja Lazarsfeldi (1995) kolmeastmelise kommunikatsioonimudeliga, kus meedia mõjutab arvamusiidrit ja arvamusiider inimesi tema ümber, võib järeldada, et kui oma ala eksperdid kõnelevad kutseõppest neutraalselt või positiivselt, süveneb see ka lugejas sarnast suhtumist.

Riigi ja omavalitsusametnike sõnasaamise rohkus võib olla tingitud asjaolust, et neis asutustes töötavad eksperdid, kellelt meediateksti tehes ajakirjanikud kommentaari küsivad. Arvamust küsitakse ka haridusega seotud spetsialistidelt, sest kui tegu pole konkreetse asutuse või õppealaga, oskavad üldisema kommentaari anda ametnikud. Analüüsitud tekstides kajastusid näiteks teemadena riigipoolsed otsused toitlustamise või seadusmuudatuste, eelarvest raha eraldamise või ehitustööde osas. Sellistel puhkudel on tihti hädavajalik ametniku kommentaar, sest tema oskab rääkida asutuse siseselt levivast informatsioonist.

Samas ametnik ei avalda niivõrd oma meelsust teema suhtes, kui esindab näiteks ministriumi seisukohta õppeliikidest. Ministrium peab hea seisma kogu haridussüsteemi ausa ja hea käekäigu eest ega väljenda oma emotsioone. Rohkem poolt ja vastu seisukohti esines siis, kui kõnelejaks olid õpilased või ettevõtjad, praktikapakkujad. Nad väljendasid oma otsest suhtumist, esindades vastavat haridusliiki, seda sageli kiites ja olles positiivsemalt meelestatud kindla valdkonna suhtes, millega nad on seotud.

Seega ametiasutuste poolt väljastatav informatsioon toodab kutsehariduse suhtes neutraalsust, aga eraettevõtted, -isikud ja õpilased toovad enam sisse positiivseid ja negatiivseid emotsioone.

Kõneisikute profiili vaadates jääb kutseharidusest kõnelemine pigem nii riigi kui haridusasutuste ametnike teemaks. Peamiste sõnasaajate hulgas olid väga vähesel määral esindatud noored ise, kuigi populariseerimisprogramm toob välja õpilaste sõnasaamise olulisust informatsioon levimiseks noortelt noortele. Programm näeb ette, et õpilased läbi enda töö tutvustavad kooli ja õppimisvõimalusi (Kutsehariduse populariseerimise... 2008). Sellest lähtudes võib öelda, et õpilasekeskseid teemasid puudutati uuritud perioodidel vähe.

Kuigi 2008. aastal allkirjastati kutsehariduse populariseerimisprogramm, näitavad analüüsitud meediatekstid, et Eesti Päevaleht *online*'is pole suhtumine kutseharidusse drastiliselt ei positiivsemaks ega negatiivsemaks muutunud. 2005. aastal oli kutsehariduse suhtes positiivsete artiklite osakaal lähedal poolele, ent 2010. aastal esines ametiõppesse positiivselt meelestatud artikleid umbes neljandik. Teisalt jälle oli vähenenud negatiivsete lehelugude hulk aastal 2010. Seega populariseerimisprogramm hoiab kutseharidust pildil ja võib-olla tõrjub negatiivset suhtumist, aga ei keera meediakajastust positiivseks.

### **3. Mis teemadel kirjutatakse enam kutseharidusvaldkonnast?**

Kõige enam esines kahel aastal kokku meediatekste, kus kutseharidusest oli kirjutatud Eesti haridussüsteemi ja majandusolukorra kontekstis. Ametiõppest oli niisiis kirjutatud luuest talle konteksti, kas siis teiste haridusliikide seas või töövõimaluste näol. Kuna teema hõlmatavus ulatub üldise hariduseni riigis ega jää kutseharidusvaldkonna keskseks, otsiti kutseõppele kindlamat kohta haridusliikide seas. Seda rohkem 2010. kui 2005. aastal. Hilisemal perioodil ilmus haridussüsteemi teemadel 13 ja varasemalt seitse lugu. Teiseks seostub kutseõpe töövõimalustega ning majandusliku arenguga. See teema ei sumbunud aastatega ja lugusid ilmus 2005. aastal kümme ja 2010. aastal üheksa.

Eesti Päevaleht *online* 'i näitel ei langeta kutseharidusest kirjutades detailsetesse teemadesse. Seadusse sisseviidud muudatustest, olmetingimustest ja kutseõppuritest kirjutatakse vähem ja pigem võetakse teemana vaatluse alla kutseharidus Eestis üldiselt, kogu haridussüsteem või

majandus. Leht toob lugejale pildi ametiõppe paigutumisest süsteemis, ega anna pilti kutsehariduse üksikasjadest.

Kuigi üldiselt on teemad, millega seoses kutseõpet Eesti Päevaleht *online*'is kajastatakse, jäänud samaks, siis suuremad muutused on toimunud rahastamisest ja Eesti kutseharidusest kirjutamise osas. 2010. aastaks oli lugude hulk rahastamisest langenud seitsmelt kahele. Koodi alla 'kutseharidus Eestis üldiselt' oli 2005. aastal 13, aga 2010. aastal üks lugu. märgatavalt langenud.

#### **4. Milline tendents ilmneb, kui uurida, mis tooniga on kutseharidusartiklid?**

Kõige enam on kutseharidusest kirjutatud artiklites, milles väljendub neutraalne toon ja samal ajal onka suhtumine kutseharidusse neutraalne. 2005. aastal on positiivse tooniga 59 loost 14 ja 2010. aastal on selliste artiklite hulk 42-st 12. Aastaks 2010. on vähenenud kümnelt neljale negatiivse tooniga artiklite arv, kuid üks pigem negatiivne artikkel on lisandunud. Neutraalsed lood domineerisid 22 meediatekstiga 2005. aastal. Niisiis eelkõige võib näha selgelt negatiivse tooniga lugude vähenemise tendentsi.

Jaotades artiklid kolme ossa-positiivsed ja pigem positiivsed, negatiivsed ja pigem negatiivsed ning neutraalsed-, on mõlemal aastal lugude osakaal osutunud selliseks, et iga tooniga meediatekste on kolmandiku lähedal. Kutseharidust ei kajastata ühel aastal paremas valguses kui teisel. Negatiivset artikli üldtooni esines palju lehelugudes, kus meelestatus kutseharidusse oli positiivne. Sellised artiklid toetasid ametiõpet ja selle arenguvõimalusi, tuues välja, et antud haridusliigi olukord pole hetkel kiita ning jääb teiste varju. Sellest tagaplaanile jäämisest ka artikli üldine negatiivne toon.

Artiklite toon oli teiseks analüüsitud perioodiks muutunud üksteise suhtes jaotuselt sarnasemaks. Kuna oluliselt vähenes negatiivse tooniga tekstide arv, siis ei kajastatud 2010. aastal kutseharidust enam nii äärmuslikult positiivne-negatiivne skaalal.

Positiivse alatooniga juhtumiste väljatoomisel, jääb lugejale valdkonnast parem mulje. Eesti Päevaleht *online*'is on ametiõpet kajastatud erineva tooniga artiklites suhteliselt võrdselt ja seega ei tekitata lugejale etteantud kujutust, et ta peaks nägema ametiõppest vaid pluss- või vaid miinuspoolt. Artiklite tooni ühtlane jaotus näitab, et kajastamata pole jäetud ka

probleeme, sest täiuslikkust on raske saavutada ning probleeme esineb igas haridusvaldkonnast.

Kõige positiivsema alatooniga artiklid olid kirjutatud nii, et kutseõppurid on perspektiivikad, noored asjalikud koolilõpetajad ning koolitus- ja enesetäiendushuvilised. Neis gruppides võib märgata soovi ja tahet ennast arendada. Seega jääb kutseõppe sihtgruppe uurides kõlama positiivne toon.

## **5. Kuivõrd on ajakirjanduslikud artiklid kajastanud probleemteemasid, mida toob välja ka kutsehariduse arengukava?**

Arengukavas toodud probleemide kajastamine on ebaühtlane. Kui õpilaste huvi ja kutseoskustega tööjõu puudusega seotud probleemidest kõneldakse minimaalselt, siis õppekvaliteedi probleem kerkib üles sagedamini. Ent need arengukavas toodud probleemidega kooskõlas olevad teemad ei domineeri ülejäänud probleemidest kirjutamisel.

Kui arengukavas toodud probleeme esines ¼ juhtudest, siis 2010. aastal vähenes nende kajastamine rohkem kui poole võrra, kusjuures kadunud oli täielikult tööjõupuuduse probleemist kirjutamine. Seda tähistav märksõna leidis kajastust vaid esimesel perioodil kuus korda. 2005. aastal kasvas Eesti majandus ning töökohti oli hulgaliselt. Head meistrimehed olid juba rakendust leidnud või said ise rohkem ette öelda, millistel tingimustel nad töötada soovivad. Tööandjad vajasisid üha rohkem kvalifitseeritud tööjõudu. Seevastu majanduskriisist mõjutatud 2010. aastal oli vabanenud palju oskustöötajaid, mistõttu tööjõupuuduse probleem võis taanduda prioriteetsete hulgast. Paljud oskustöötajad olid kaotanud ametikoha ning tööandjal oli võimalik valida oskustöölise seast.

2005. aastal esines rohkem lugusid (59 artiklist 15), kus probleemi ei tõstatatud. Aastal 2010 polnud probleeme toodud 42 loost kaheksas, ent hilisemal perioodil oli vähenenud probleemteemade variatiivsus. Lisaks kutseoskustega tööjõu probleemile ei tulnud teemaks ka märksõna 'kutsehariduse pealesurumine'.

Meediakajastust mõjutab siiski enam see, mis parajasti toimub mõne kutsekooliga haridussüsteemis üldiselt või riiklikul tasemel. Arengukavades on küll toodud kitsaskohad, aga kui need reaalses elus prioriteetseteks teemaks ei tõuse, siis neist ka ajalehes ei kirjutata.

Seega võib arvata, et dokumendis toodud probleeme pole piisaval määral käsitletud või pole need kogu arengukava perioodil enam põhiprobleemid ja nende osas on suudetud olukorda parandada. Niisiis kirjutataksegi Eesti Päevaleht *online*'is rohkem jooksvalt ette tulevatest kitsaskohtadest.

## **5.2. Diskussioon**

Käesolevat bakalaureusetööd alustades eeldas autor, et 2005. ja 2010. aasta võrdluses tulevad välja suuremad erinevused kutseharidusvaldkonna kajastamise muutumisest. Sellist trendi ei ilmnenu, et 2005. oleks kutseharidusest kirjutatud oluliselt negatiivsemal toonil kui 2010. aastal.

2008. aastal kinnitatud kutsehariduse populariseerimise programm töötab ja kutseõppurite hulk tõuseb, ent Eesti Päevaleht *online* artiklite näitel ei avaldu meediast, nagu oleks ametiõppe kajastamine muutunud toonilt märgatavalt positiivsemaks. 2010. aastaks on hoopiski vähenenud kutseharidusest kirjutamine Eesti Päevaleht *online*'is.

Bakalaureusetöö tulemustest lähtudes ei saa teha järeldust, et olulisi muutusi polegi toimunud, sest Eesti Päevaleht on ainult üks meediakanal ning pole teada, milline ja kui suur kajastus on teistes meediumides.

Bakalaureusetöös uuritavad aastad hõlmavad vahemikku, millega on seotud kaks kutsehariduse arengukava ja programm kutsehariduse populariseerimiseks. Planeerida võib paljutki, ent selle juurde on hea vaadata pilti, mis jõuab kodanikuni, kes pole mainitud dokumentidega seotud. Statistilistes dokumentides küsitleti näiteks õpilasi, et teada saada nende mõtteid, mis haridusteed nad valida soovivad (Nestor 2009), kuid nende potentsiaalsete kutseõppesse astujate võimalikku mõjutajat meediat ei uuritud.

Mida rohkem näevad potentsiaalsed ametikooli astujad saadavas hariduses edukat võimalust tulevikus karjääri teha, seda reaalsemana võtavad nad võimalust valida kutseharidus. Hoides kutseharidust kõneainena meediaartiklite abil, võib inimesele tunduda ametiõppe hoomatavam ja lähedasem. Iganädalaselt selle kohta meediast kuuldes saab end valdkonna toimimisega kursis hoida.

Siiani ongi kutsehariduse populaarsust peamiselt uuritud, kasutades selleks inimesi haridussüsteemi seest, lastes neil vastata ankeetküsitlustele ja intervjuueritud. Meedias kutsehariduse kujutamist uurides oli bakalaureusetöö uurimisobjektiks juba nende küsitluste ja haridusmaastikul toimunu põhjal ilmunud artiklid. Nende meediatekstide kaudu jõuab uuringute ja otsuste tulem tavainimeseni, kes hangib oma igapäevast teavet ajakirjanduse vahendusel. Käesolevat bakalaureusetööd saab laiendada ja analüüsil avaldunud pilti ülevaatlikumaks muuda, kui teha selliseid ajakirjanduseuringuid veelgi laiemalt, kasutades teisi meediakanaleid, lisaks õpilaste, õpetajate küsitlemisele ning statistika koostamisele. Sedakaudu on võimalik teada saada taustast, kust tulevad küsitletavate võimalikud hoiakud.

Esmapilgul tulemusi vaadates oli üllatav, et kutseharidusest kirjutati vähem ja ametiõppe teema viidi üldise hariduse konteksti. Hiljem tulemusi analüüsid tundus taoline käitumine aga loogiline, sest nagu teooriaosas uuritud dokumentidest ilmnes, on oluline integreerida kutseõppe ühe võimalusena haridusteel, mitte et see õppeliik toodaks välja eraldi põikena. Sellist trendi jätkates võib loota, et täide läheb kutsehariduse arengukava, mis prognoosib stabiilsust nii põhikooli- kui kekskoolijärgsesse kutseõppesse (Eesti kutseharidussüsteemi... 2009). Õppurite arv võib samas kasvada, arvestades, et olnud majanduskriisi tingimustes kaotasid paljud inimesed töökoha. Nad vajavad ümberõpet ning kutseharidus on võimalus oma kvalifikatsiooni muutmiseks vastavalt sellele, mida otsitakse töökuulutustes.

Eesti Päevalehe näitel võib öelda, et isegi kui käimas on programm, millega ametnikud soovivad kutseharidust tutvustada ja õppureid meelitada, ei jõua ajakirjandusse vaid positiivne teave. Esindatud on nii erineva tooni kui kutsehariduse meelestatusega lehelood positiivsest negatiivseni. Erinev tonaalsus tekitab ehk lugejates usaldustki, sest ei tundu reaalne, et ühes haridusliigis oleks kõik ideaalne. Kirjutades ka negatiivsetest juhtumitest, on kutseõppesse astujal selgem pilt, mis teda ees ootab.

Kuigi kutsehariduse meedias kujutamine on 2005. kui 2010. aastal nii kutseõpilasi kirjeldades ja kutseõppele meelestatust väljendades olnud rohkem positiivne kui negatiivne, pole näha õpilaste hüppelist kasvu ametikoolidesse. Kinnistunud arusaamad muutuvad visalt ja kuigi valim kajastab vaid üht meediaväljaannet, ei kummuta paariaastane positiivsuse laine müüti kutseõppest kui iseseisvusaja haridussüsteemi murelapsesest. Koolilõpetajad ja vanemad nende suunajatena võivad loota, et võib-olla on noorel siiski võimeid minna õppima kõrgkooli, sest kujutlustes tagab kõrgharidus ilusama ja kindlustatuma elu. Valimist selguski, et peamiselt ei

kirjutatud mitte kutsehariduse üksikasjadest, vaid teemad olid seotud haridussüsteemi, töölesaamise ja majandusarenguga.

Bakalaureusetöö puudusena võib välja tuua Entman seisukoha, mis väljendub asjaolus, et analüüsiks kasutatud artiklite sisu mõjususe jääd arvestamata. Kodeerimistabelis on võrdsed nii pikk arvamislugu kui uudisnupp. Tegelikult mõjutab lugejat autoriteedi kirjutatud põhjalik analüüs enam kui pisike uudisnupp, sest arvamused on toodud faktid arutluskäik ja analüüs. Lühike uudisnupp ei anna edasi tausta ega mahupiirangu tõttu saa seal süvitsi teemat lahti seletada. Antud uurimismeetodit kasutades jäi see erinevus aga tagaplaanile.

Uuringu tulemused näitavad, milline pilt on küll kujunenud Eesti Päevalehe artiklitest, kuid mingeid põhjanevaid järeldusi teha ei tohiks, sest uuritud on kõigest ühte meediaväljaannet ja kaht aastakäiku. Suuremate üldistuste jaoks on tarvis uurida pikemat perioodi ja vaadata, kuidas on muutunud kajastamine selles tsüklis. Samuti tarvitseks analüüsida mitmeid meediaväljaandeid, näiteks kõiki üleriigilisi lehti, et saada suurema katvusega pilt.

Tulemused on olulised kontekstis, kus võib olla tähtis teada saada, kuivõrd võib meedia olla mõjutajaks kutsehariduse populaarsuse tõusul või langusel. Siin annab Eesti Päevaleht *online* i valim teada, et selle väljaande põhjal ei saa täheldada, et viie aasta möödumisel oleks toimunud drastilisi muutusi.

Edasi võiks teemat uuridagi, võttes käsitluse alla rohkem meediaväljaandeid ja analüüsida pikemat perioodi, et näha ajas kulgevalt, kas ja millistes valdkondades on muutused toimunud. Teise variandina saaks kaasata erinevaid ekspertintervjuusid ja õpilaste küsitlusi või gruppintervjuusid. Siinkohal tuleks intervjuudega alustada käesolevast ajast ning lisada aastakäigu artiklite kontentanalüüs. Seejärel mõne aasta möödudes võtta sama küsimustik ja intervjuuerida sarnase taustaga inimesi, et teada saada, kuidas on muutunud arusaamad kutseharidusvaldkonnast. Seda kõike peaks paralleelselt tegema artiklite kontentanalüüsiga. Nii saaks võrrelda kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid tulemusi pluss veel aastakäike eraldi.

Bakalaureuseõõga ei taotle autor kinnitada ega selgitada mingeid paikapidavaid seoseid õpilaste arusaamades, sisseastumises kutseõppesse ega tööle saamise võimalustes.

## Kokkuvõte

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli Eesti Päevalehe artikleid kasutades saada ülevaade kutsehariduse kujutamisest meedias. Selleks, et luua kutsehariduse kujutamisele konteksti, kasutas autor töö empiiriliste lähtekohtade osas arengukavasid, statistikat ja riiklikke dokumente. Nii oli võimalik teada saada, millisena kujutatakse kutseharidust dokumentides. Lisaks kirjutas autor lahti kutseharidusvaldkonda selgitavad põhimõisted.

Bakalaureusetöö kodeerimisel kasutatud valim koosnes 101 artiklist, millest 42 olid pärit 2010. ja 59 meediateksti 2005. aastast. Valimi analüüsimiseks oli kasutusel kontentanalüüsi meetod, mille kaudu leidsid vastused järgmised uurimisküsimused: Kuidas on muutunud kutsehariduse teemadel ilmunud artiklite esmased tunnused (žanr, autor, kutsehariduse osakaal artiklis) Eesti Päevaleht *online*'is aastatel 2005 ja 2010?; Kes/mis on peamised allikad, kõneisikud artiklites? Milline on nende hinnang/hoiak kutsehariduse suhtes?; Milline tendents ilmneb, kui uurida, mis tooniga on kutseharidusartiklid?; Mis teemadel kirjutatakse enam kutseharidusvaldkonnast? Kuivõrd on ajakirjanduslikud artiklid kajastanud probleemteemasid, mida toob välja ka kutsehariduse arengukava?.

Analüüsist selgus, et võrreldes 2005. ja 2010. aastat on kutseharidusest kirjutamine Eesti Päevaleht *online* i näitel vähenenud. Siiski on Eesti Päevaleht juba üksinda täitnud peaaegu kolmveerandi kutsehariduse populariseerimisprogrammis soovitud aastasest meediakajastuste arvu, milleks oli 60 kajastust.

Kõige enam ametiõppe kohta annavad teavet uudised, ent 2010. aastal on infovahendajana kasutatud ka intervjuužanrit, kahanenud oli seevastu näiteks uudisnuppude osakaal. See näitab, et uudisväärtus pole ametiõppe kajastamisel vähenenud, sest uudiste osakaal on samaks jäänud. Juurde on tulnud diskussiooni arutlevate artiklite arvelt. 2005. aastal oli enam meediatekstid pühendunud just kutseharidusele, kui 2010. aastal, sest siis esines kutseharidus pigem kõrvalliinina mõne suurema teema sees. Seega püüti ametiõppele hilisemal perioodil luua konteksti ja siduda see teiste haridusliikidega.

Peamiste infoandjad olid kõige sagedamini kahel aastal kokku riigi- ja omavalitsusasutustega seotud inimesed ja dokumendid, kuigi 2010. aastaks olid kõneisikutena kõige sagedamini esindatud haridusasutustega seotud allikad. Mainitud allikad näitavad, et kutseõppe teema jääb Eesti Päevalehes pigem ametiasutuste spetsialistide kommunikatsiooniks. Tähtsad isikud

ütlevad, kuidas asjad on ning lehelugeja siis võtab või ei võta seda vastu. Kõneisikute näol oli väikesel määral esindatud diskussioon õpilaste endi ja õpetajate vahel, kes moodustavad tegelikkuses suurema osa kutsesüsteemist.

Kuigi 2005. aastal moodustasid suurema osa sõnasaajatest t ametist lähtuvalt neutraalse hoiakuga riigi- ja kohaliku omavalitsuse ametnikud, esines 2005. aastal kutsehariduse suhtes positiivse meelestatusega artikleid enam kui 2010. aastal. Samas oli ka ametiõppesse negatiivse suhtumisega meediatekste 2005. aastal enam. Hilisemal perioodil oli artiklites meelestatus kutsehariduse suhtes neutraalsem.

Tonaalsus, millega kutseharidusest kirjutatakse, on muutunud kahe aasta võrdluses positiivsemaks, seda just artiklite tonaalsust eraldi vaadates. Kui panna kokku artiklite toon, meelestatus kutsehariduse suhtes ja sihtgrupist kõnelemine, siis oleks 2005. aasta positiivsem. Seega ei saa öelda, et toon oleks hüppeliselt paremuse poole liikunud, vaid püsima on jäänud suhteliselt võrdselt kajastatud negatiivse, positiivse ja neutraalse tooniga artiklid.

Võrreldes artiklitest läbikumavat suhtumist kutseharidusse, saab öelda, et vähenenud on nii negatiivselt kui positiivselt ametiõppe suhtes meelestatud artiklite hulk ja rääkida saab neutraalse suhtumise pea kolmandiku suurusest kasvust 2010. aastaks, mis näitab, et kujutamine on muutunud ennekõike neutraalsemaks.

Bakalaureusetöö kodeerimisest selgus, et peamised teemad, millest kutseharidusega seoses kirjutati, seonduvad majandusolukorra ja tööhõivega ning Eesti haridussüsteemiga. 2005. aastal kirjutati rohkem kutseharidusest selle süsteemi siseselt, kui et see oleks osa üldisest haridussüsteemist. Tõstatatud probleemide kohalt tunti artiklites kahe aasta kokkuvõttes kõige enam muret õppesüsteemi toimimise pärast. Seega mõjutab lugeja arusaama kutseharidusest just selle positsioneerimisega seotud probleemteemad, kus ametiõpet paigutatakse kõrg- ja keskhariduse kõrvale ning töösaamise võimaluste juurde. Arengukavades toodud probleemidest kõnelemine jäi tagaplaanile ja seda iseäranis 2010. aastal. Nii leiab ajalehes kajastust ennekõike see, mis toimub antud valdkonnaga seoses nüüd ja praegu, mitte paberile pandud visioon.

Kuigi 2005. ja 2010. aasta võrdluses ei täheldatud suuremaid muudatusi, võiks siit lähtudes uurida, kas muutusi on toimunud nende aastate vahepealsel perioodil, mille järel võinuks pilt kutseharidusest ühtlustuda. Sellest lähtudes on võimalik teada saada, kas vähene muutuste

ilmnemine on omane vaid neile aastatele või on vahepeal ette tulnud midagi teistsugust. Edasi võiks kasutada ka kvalitatiivset meetodit, et teada saada, mida spetsialistid kõnelevad kutseharidusest ja kas see läheb kokku meedias edasiantuga. Nii on võimalik tuua välja kas ametnike ja spetsialistide vaatenurk kattub sellega, mis jõuab läbi ajakirjanduse lugejateni.

## Summary

The purpose for writing this bachelor thesis was to get an overview of how occupational education is imagined in media, using articles from Eesti Päevaleht. To create contacts for representation of occupational education, the author used development plans, statistics and national documents on the empirical starting points. That abled to gain knowledge of how occupational education is portrayed in documents. Additionally to that, the author brought foundational concepts for better understanding of the field.

The sampling for coding the bachelor`s thesis contained of 101 articles, from where 42 were from 2010 and 59 media pieces were from 2005. To analyse the sampling the author used content analysis method, which abled to get answers to the following research questions: How have the primary characteristics in Eesti Päevaleht online changed in articles regarding occupational education following the time period of 2005 to 2010 (genre, author, article vocational share)?; Who and what are the primary resources and person`s of interest in the articles? What are their assessments toward occupational education? Which kind of tendency appear studying the subtone of occupational education articles in Eesti Päevaleht online?; What topics are written more about regarding occupational education?; How much have the journalistic articles reflected problematic subjects, which are brought out by the occupational education development plan?.

The analysis in the example of Eesti Päevaleht online, showed that writing about occupational education has decreased in comparison of 2005 and 2010. The popularisation program referred 60 as the number of media publications, which should be gathered in different media channels. The online page of one daily paper filled already about one third of that outcome. Therefor one might think that the expected result was met.

Most information about occupational studies is provided by the news, but in 2010 the mediator of info was the genre of interview, which caused an increase in the percentage of news buttons. The amount of discussion has increased due to the fact that the proportion of news has remained the same and the value of news has not decreased. 2005 was more dedicated to just occupational education than 2010, because the latter was more of a sideline in bigger subjects. In the last period So the context was added to the vocational education through alligate with other sort of educational

The primary information carriers in 2010 and 2005 were people and documents connected to government and local authorities, although in 2010 the persons of interest were often connected to educational institutions. Mention sources indicate that the topic of vocational education remains in Eesti Päevaleht rather communicated by specialist of institutions. Important persons say how things are and the person reading the article receive it or not receive it. In the form of persons of interest students and teachers are the ones having the discussion, who in reality form the bigger part of the occupational system.

Although in 2005 most people having a say in the matter were neutrally minded officials of the government and local authorities, in 2005 there were more positive minded articles about occupational education as in 2010, there were also more negative minded media outlets concerning occupational education. In later periods the disposition regarding occupational education was more neutral.

Tonality, which is used to write about occupational education, has changed positively in comparison of the two years, that can be seen mostly looking at the tones of the articles separately. If put together, the tone of the articles, disposition regarding occupational education and talking about the targeted group, 2005 would be a more positive year. Therefore it can't be said that the tone would be unevenly moved for the better, more that the negatively, neutrally and positively toned articles have existed quite equally.

In comparison of writing about occupational education it can be said that the number of articles which are minded both positively and negatively, have decreased and one can talk about the rise of neutral attitude almost by one third for 2010, which goes to show that the representation has changed mostly to neutral.

The coding of the bachelor's thesis implied that the main subjects written about were interlocked with the economical situation and employment as well as the educational system of Estonia. In 2005 there was more writings about occupational education within the system, as it were not part of the general educational system. The problems which were brought up in both year articles were most concerned about making the learning system work. Therefore the realisation of the reader is affected by problematic subjects regarding the positioning, where occupational studies are placed next to college-bred education and secondary education as well as next to the possibilities of getting a job. In the problems brought up in the development plan, speaking out about the problems was left in the backside, especially in

2010. Therefor in newspapers, the most coverage is found in everything regarding the field, not the vision put on paper.

Although comparing data form years 2005 and 2010 did not show any significant changes, the years between should be considered for further exploration cause critical changes may have occurred then. One could also use a qualitative method to find out what the specialists are saying about occupational education and if it goes together with the info carried out by the media. That allows to bring out if the specialists and officials point of views are in consistency with what makes it through to the readers of newspapers.

## Kasutatud kirjandus

- Aaviksoo, J. (2005). Töötajale tuleb palka maksta. *Eesti Päevaleht*, 29. detsember, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/308344>
- Aug, T. (2010). Pärnumaa mõisas tulid ilmsiks uhked seinamaalingud. *Eesti Päevaleht*, 12. oktoober, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/585150>
- Aunap, M. (2007). Kutsehariduse valdkonna statistika põhinäitajad 2006/2007 õppeaastal. Haridus- ja Teadusministeerium analüüsiosakond; veebruar. Tartu
- Berger, A. A. (2000). *Media and communication Research methods*. Thousand Oaks etc. SAGE
- Budd, R. W. & Thorp, R. K. & Donohew, L. (1967). *Content analysis of communications* New York, The Macmillan Company.
- Deacon, D. & Pickering, M. & Golding, P. & Murdock, G. (1998). *Researching communications: a practical guide to methods in media and cultural analysis*. London, ARNOLD.
- Eensalu, M-L., Kaal, E. (2001). *Meediamonitooring ja analüüs turundusinfo allikana*. URL (kasutatud november 2010) <http://www.emor.ee/meediamonitooring-ja-analuus-turundusinfo-allikana/>
- Eesti kutseharidussüsteemi arengukava 2009—2013* (2009). Haridus- ja Teadusministeerium, kutse- ja täiskasvanuhariduse osakond
- Eesti kutsehariduse arengukava aastateks 2009–2013 koostamise ettepanek* (2008). Haridus- ja Teadusministeeriumi kutse- ja täiskasvanuhariduse osakond. Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingu sügisseminar. Haapsalu 16.-17. september. URL (kasutatud jaanuar 2011) [www.hm.ee/index.php?popup=download&id=9042](http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=9042)
- Eesti vabariigi haridusseadus (23.03.1992) RT 1992, 12, 192; viimati muudetud 18.06.2009 18.06.2009 RT I 2009, 35, 232. URL (kasutatud aprill) <https://www.riigiteataja.ee/akt/13198443>
- Elanikkonna teadlikkus kutseõppes toimuvast ja kutsehariduse maine aastal 2008*. Aruanne (2008). Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove, SaarPoll. URL (kasutatud aprill 2011) [http://www.innove.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=10078/KUTSEHARIDUSE\\_MAINE\\_ARUANNE.pdf](http://www.innove.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=10078/KUTSEHARIDUSE_MAINE_ARUANNE.pdf)
- Entman, R. (2002) „Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm”, McQuail, D. (toim.) *McQuail's Reader in Mass Communication Theory*, London: Sage, 391-397.
- Ettevõtjad nõuavad kutseõppele suuremat tähelepanu (2005) *Eesti Päevaleht*, 17. veebruar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/331352>
- Ettevõtjad peavad kutsekooli lõpetaja oskuste pagasit kesiseks (2005) *Eesti Päevaleht*, 11. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/289238>

*Future skill needs in Europe* (2008). Medium-term forecast: Synthesis report. Luxemburg. URL (kasutatud veebruar 2011) [http://www.cedefop.europa.eu/etv/upload/information\\_resources/bookshop/485/4078\\_en.pdf](http://www.cedefop.europa.eu/etv/upload/information_resources/bookshop/485/4078_en.pdf)

Haapsalu Kutsehariduskeskus saab kaasaegse puidutöökoja (2005) *Eesti Päevaleht*, 28. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/331932>

Hall, S. (1997). *Representation. Cultural representations and signifying Practices*. London, SAGE.

*Hariduskulude statistika*. Viimati muudetud 05.01.2011. Haridus- ja Teadusministeeriumi analüüsiosakond. URL (kasutatud aprill 2011) <http://www.hm.ee/index.php?048055>

*Haridus- ja Teadusministeeriumi kutsehariduse valdkonna sotsiaalsete partnerite rahulolu uuring*. TNS Emor, detsember 2008. URL <http://www.hm.ee/index.php?048182>

Holvandus, J. (2005). Tartu gümnaasiumisse äärmiselt tihe võistlus. *Eesti Päevaleht*, 18.juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/294745>

Kalamees, K. (2005). Allik: haridus ei vaja propagandamulli puhumist. *Eesti Päevaleht*, 17. jaanuar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/282953>

Katz, E. & P. F. Lazarsfeld (1995) *Between media and mass/the part played by people/the two-step flow of mass communication*, O. Boyd-Barrett & C. Newbold (toim.) *Approaches to media. A reader*. London: Arnold

Kelder, K. (2010). Majanduskriis on toonud noored tungema kutsekoolide uste taha. *Eesti Päevaleht*, 22.juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/580519>

Kidron, A. (2007). Kvantitatiivsed uurimismeetodid. *Uuri ja käisraamat: mis ja milleks? Kuidas? Mis meetodil?.* Tallinn, Mondo

Kilvits, K. (2005). Kõrgharidus tuleb ainult kasuks, *Eesti Päevaleht*, 29. juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/297289>

Koorep, S. (2011). *Kutsehariduse representatsioon Eesti Päevaleht online's aastatel 2006 ja 2009*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, Sotsiaalteaduskond, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

Kukk, A. (2003). *Kutsehariduse käsitus Postimehes ja Äripäevas 1996, 2002 ja 2003*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, Sotsiaalteaduskond, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

*Kutsehariduse statistilised andmed: õppeasutuste ja õppurite kohta käiv statistika*. viimati muudetud jaanuar 2011. URL <http://www.hm.ee/index.php?048055>

*Kutsehariduslikku õpet võimaldavad õppeasutused, õppijad ja pedagoogid*. Statistikaameti kodulehekülge. URL (kasutatud jaanuar 2011) <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=HT55&ti=KUTSEHARIDUSLIKKU+%D5PET+V%D5IM>

[ALDAVAD+%D5PPEASUTUSED%2C+%D5PPIJAD+JA+PEDAGOOGID&path=../Database/Sotsiaalelu/05Haridus/08Kutseharidus/&lang=2](http://www.hm.ee/index.php?046221)

*Kutseharidust ootab tuntav eelarvekask* (2005). Haridus- ja Teadusministeeriumi koduleht. URL (kasutatud november 2010) <http://www.hm.ee/index.php?046221>

Kutsekoolid peavad lisaraha ebapiisavaks (2005) *Eesti Päevaleht*, 20. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/301075>

Kutseõppeasutused. Haridus- ja Teadusministeerium, URL (kasutatud aprill 2011) <http://www.hm.ee/index.php?0511627>

Küsitlus (2010) *Eesti Päevaleht*, 20. jaanuar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/486533>

Laev, S. (2005). Suurtalunik pakub veel kord noortele stipendiumi. *Eesti Päevaleht*, 21. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/290027>

Laks, T. (2005). Tallinna polütehnikumis ei saa õpilased juba teist aastat sooja toitu, *Eesti Päevaleht*, 30. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/301868>

Lauristin, M. (2005). Miks kärpida noorte tiibu?. *Eesti Päevaleht*, 11. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/294098>

Leoman, R. (2010). *Statistika aastaraamat: Kutseharidus* (toim. Kairit Pöder). Tallinn: Statistikaamet, 68–80

Levald, H. (2010). Põhimõtteline lahendus tööpuuduse vähenemiseks on olemas. *Eesti Päevaleht*, 4. märts, URL (kasutatud märts 2010) <http://www.epl.ee/artikkel/493068>

Lippmann, W. (1922/1997). *Public opinion*. New York etc, Simon & Schuster

McCombs, Maxwell E. & D. L. Shaw (1995). The agenda-setting function of mass media. O. Boyd-Barrett & C. Newbold (toim.) *Approaches to Media. A Reader*. London, Arnold

McQuail, D. (2003). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. (Tõlk. M.Karise, H.Noormets, K. Saks). Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.

Narusk, A. (2005). Tööstuses ja teeninduses tööd jagub. *Eesti Päevaleht*, 22. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/298878>

Nestor, M. (2010). *Kutsehariduse valdkonna statistika põhinäitajad 2009/10 õppeaastal*. Haridus- ja Teadusministeerium. Tartu

Nestor, M. (2009). *Kutsehariduse valdkonna statistika põhinäitajad 2008/09 õppeaastal*. Haridus- ja Teadusministeerium. Tartu

Nilk, A. (2010). Hea treener mitte üksnes ei juhenda vaid ka kasvatab isiksust. *Eesti Päevaleht*. 22. oktoober, URL (kasutatud mai 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/585803>

Ojakivi, M. (2010). Komisjonid: noori säästab töötusest parem haridus. *Eesti Päevaleht*, 26.oktoober, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/586020>

Pello, N. (2007). *Haridus- ja Teadusminister Mailis Repsi representatsiooni muutumine ajalehe Postimees näitel – minister-praktikandist reisikorraldajaks*. Bakalaureusetöö. Tartu ülikool. Sotsiaalteaduskond, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

*Progress towards the Lisbon objectives in education and training: Indicators and benchmarks* (2008) DG Education and Culture, Unit A4 (Analysis and studies) & Joint Research Centre, Centre for Research on Lifelong Learning (CRELL)

Pullerits, P. (2009). *Uudise sotsioloogia*. Käsikirjaline loengukonspekt, kevad. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

Rand, E. (2010). Ministrid asusid taristut põlistama. *Eesti Päevaleht*. 2. detsember, URL (kasutatud mai 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/588473>

Riigikutseõppeasutuste ümberkorraldamise tulemuslikkus (2009). Riigikontrolli aruanne Riigikogule. 6. juuli, URL (kasutatud mai 2011) <http://www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/2101/Area/1/language/et-EE/Default.aspx#results>

Rogers, E. M. (1997). *A history of communication study: a biographical approach*. New York etc. The free press

Salumäe, T. (2005). Õpipoisikoolitus aitab leida oma kohta tööturul. *Eesti Päevaleht*. 19. detsember, URL (kasutatud mai 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/307764>

Shoemaker, J. P., Reese, D. S. (1991). *Mediating the message: theories of influences on mass media content*. London etc, Longman Publishing Group

Sikk, R. (2010). Taristu, hiiul ja peipar – aita vastsündinud sõnadel täiskasvanuks saada!. *Eesti Päevaleht*, 2. detsember, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/588441>

Silla, E. & Ausmees. & Kõiv, K. (2006). *Eesti kutseharidussüsteemi kirjeldus: temaatiline ülevaade*. Kutsehariduse Seirekeskus/European Center for the Development of Vocational Training. URL (kasutatud jaanuar 2011) [http://www.innove.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=5622/Temaatile+ylevaade\\_2006.pdf](http://www.innove.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=5622/Temaatile+ylevaade_2006.pdf)

Simson, P. (2010). Pehme eerialade kõva seis. *Eesti Päevaleht*, 22. septembr, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/583969>

Simson, P (2010). Apunen: noored peaks õppima torulukkseppadeks. *Eesti Päevaleht*, 16. september, URL (kasutatud märst 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/583638>

Staehr, K. (2010). Väliskapitali kaardimajale. *Eesti Päevaleht*, 31. mai, URL (kasutatud mai 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/577646>

Tarbus hakkab uusi bussijuhte välja õpetama (2005) *Eesti Päevaleht*, 23. mai, URL (kasutatud märts 2005) <http://www.epl.ee/artikkel/292524>

Titscher, S. & Meyer, M. & Wodak, R. & Vetter, E. (2000). *Methods of text and discourse analysis*. London etc., SAGE

TNSMetrixi iganädalane veebilehtede külastatavuse statistika (2011) *TNS Emor*. 2005/52, 2010/52, URL (kasutatud mai 2011) <http://tnsmetrix.emor.ee/Default.aspx>

Tööjõuvajaduse prognoos aastani 2015 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Tallinn 2008 URL (kasutatud veebruar 2011) [http://www.mkm.ee/public/T\\_j\\_u\\_vajaduse\\_prognoos\\_aastani\\_2015.pdf](http://www.mkm.ee/public/T_j_u_vajaduse_prognoos_aastani_2015.pdf)

Valitsus kiitis heaks kutseharidussüsteemi muudatused (2005) *Eesti Päevaleht*, 30. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/295419>

Valitsus muutis kutseõppeasutuste rahastamise korda (2005) *Eesti Päevaleht*, 17. november, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/305479>

Valitsus toetas tasuta koolilõunaid põhikoolile (2005) *Eesti Päevaleht*, 19. mai, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/292300>

Vähesemaga järjest rohkem (2010) *Eesti Päevaleht*, 30. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/582563>

Viiron, K, (2010). Noored kokad ja teenindajad näitasid Narvas oma taset. *Eesti Päevaleht*, 13. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/574916>

Wimmer, R. D. & Dominick, J. R. (1991). *Mass media research an introduction*. Third edition. Belmont, California, Wadsworth Publishing Company

## Lisa 1 – analüüsis kasutatud artiklite loetelu

- Aug, T. (2010). Eesti ehitaja sai Soomes ametlikult palka 18 krooni tunnis. *Eesti Päevaleht*, 26. november, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/588101>
- Anvelt, K. (2010). Olari Taal: küüditaksin Kallase Eestisse ja paneksin peaministriks. *Eesti Päevaleht*, 3.november, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/586539>
- Ojakivi, M. (2010). Komisjonid: noori säästab töötusest parem haridus. *Eesti Päevaleht*, 26.oktoober, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/586020>
- Mere, M. (2010). Rookatuste hinnad on aastaga kolmandiku võrra langenud. *Eesti Päevaleht*, 20. oktoober, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/585671>
- Aug, T. (2010). Pärnumaa mõisas tulid ilmsiks uhked seinamaalingud. *Eesti Päevaleht*, 12. oktoober, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/585150>
- Jaagant, U. (2010). Haridustöötajate 21 ettepanekut haridusprobleemide lahendamiseks. *Eesti Päevaleht*, 30. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/584507>
- Anvelt, K. (2010). Pärnus avatakse Kiiksuga Kino. *Eesti Päevaleht*, 25. september. URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/584175>
- Simson, P. (2010). Pehme eerialade kõva seis. *Eesti Päevaleht*, 22. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/583969>
- JUHTKIRI: Õige raha õigesse kohta (2010) *Eesti Päevaleht*, 17. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/583691>
- Simson, P (2010). Apunen: noored peaks õppima torulukseppadeks. *Eesti Päevaleht*, 16. september, URL (kasutatud märst 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/583638>
- Jaagant, U. (2010). Õpilased avaldavad meelt koolitoidu toetuseks. *Eesti Päevaleht*, 10. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/583327>
- Raud, R. (2010). Ceterum censeo. *Eesti Päevaleht*, 01.september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/582715>
- Jaagant, U. (2010). EÜL: tööandjate idee tasulisest kõrgharidusest viiks tudengid Eestist. *Eesti Päevaleht*, 30. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/582618>
- Leitmaa, D. (2010). Veskimägi: ülikool tasuliseks, võõrtööliste tere tulemast!. *Eesti Päevaleht*, 30. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/582562>
- JUHTKIRI: Vähesemaga järjest rohkem (2010) *Eesti Päevaleht*, 30. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/582563>

- Narusk, A. (2010). Töötud pääsevad kutsekoolide tasuta kursustele. *Eesti Päevaleht*, 24. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/582255>
- Rand, E. (2010). Elav huvi kutseõppe vastu on vaid suurlinnades. *Eesti Päevaleht* 12. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/581715>
- Aug, T. (2010). Kutsekoolides meelitavad noori enim majutus-ja toitlustuserialad. *Eesti Päevaleht*, 6. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/581385>
- Rand, E. (2010). Alates homsest jõustub Eesti ja Kanada noortevahetuse leping. *Eesti Päevaleht*, 31. juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/581088>
- Kelder, K. (2010). Majanduskriis on toonud noored tunglema kutsekoolide uste taha. *Eesti Päevaleht*, 22.juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/580519>
- Rand, E. (2010). Registreeritud töötus oli poolasta lõpus 12,5 protsenti. *Eesti Päevaleht*. 08. juuli. URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/579793>
- Laks, L. (2010). Olgu vähem, aga parem. *Eesti Päevaleht*, 28. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/579200>
- Tammeorg, T. (2010). Lasteaia remont surutakse vanemate õlule ja rahakotile. *Eesti Päevaleht*, 11. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/578371>
- Rand, E. (2010). IT, energeetika ja meditsiin koolilõpetajat nälga ei jäta. *Eesti Päevaleht*, 03.juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/577914>
- Tammeorg, T. (2010). Õpilastepuuduses kõrgkoolid püüavad õppureid reklaamikeeles. *Eesti Päevaleht*, 02. juuni, URL (kasutatud märts 2011)<http://www.epl.ee/artikkel/577779>
- JUHTKIRI: Massiülikool ja hõredad aastakäigud (2010) *Eesti Päevaleht*, 2. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/577773>
- Narusk, A. (2010). 67 000 parimas eas inimest käib töötukassa vahet. *Eesti Päevaleht*. 01. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/577733>
- Jaagant, U. (2010). Sügisel alustab Eestis õpinguid üksteist väliseesti noort. *Eesti Päevaleht*, 04. mai, URL (kasutatud märts 2010) <http://www.epl.ee/artikkel/576095>
- Narusk, A. (2010). Kõikse paremad ehituspusepad on Saaremaal. *Eesti Päevaleht*, 27. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/575744>
- Viiron, K. (2010). Noored kokad ja teenindajad näitasid Narvas oma taset. *Eesti Päevaleht*, 13. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/574916>
- Parimad ettevõtjaks õppijad Pärnus (2010) *Eesti Päevaleht*, 30. märts, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/494386>
- Narusk, A. (2010). Kutsekooli lõpetanutest olid jõuluks tööle saanud pooled. *Eesti Päevaleht*, 23. märts, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/494053>

- Narusk, A. (2010). Kõik koolilõpetajad kitsale tööturule ei mahu. *Eesti Päevaleht*, 12. märts, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/493468>
- Kattel, R. (2010). Riigieelarve fetišeerimine on läinud üle igasuguse piiri. *Eesti Päevaleht*, 11. märts, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/493402>
- Levald, H. (2010). Põhimõtteline lahendus tööpuuduse vähenemiseks on olemas. *Eesti Päevaleht*, 4. märts, URL (kasutatud märts 2010) <http://www.epl.ee/artikkel/493068>
- REPLIIK: Oih, teed polegi! (2011) *Eesti Päevaleht*, 3. märts, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/492970>
- Ojakivi, M. (2010). Valga kutsekooli uue hoone juurde unustati tee ehitada. *Eesti Päevaleht*, 3. märts, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/492976>
- Lukas, T. (2010). Kõrgharidus ei peagi olema iga gümnasisti eesmärk. *Eesti Päevaleht*, 2. veebruar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/487297>
- Lauristin, M. (2010). Tiiger või kilpkonn. *Eesti Päevaleht*, 21.jaanuar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/486606>
- Küsitlus (2010) *Eesti Päevaleht*, 20. jaanuar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/486533>
- Leitmaa, D. (2010). Koolidirektorid ennustavad kevadeks tõelist olulusvõitlust. *Eesti Päevaleht*, 20. jaanuar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/486545>
- Altmäe, A. (2010). Kas haridusreform on vältimatu?. *Eesti Päevaleht*, 14. jaanuar, URL (kasutatud märst 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/486275>
- REPLIIK: Uus retoorika (2005) *Eesti Päevaleht*, 31.detsember, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/308507>
- Tigasson, K-R. & Piirsalu, J. (2005). Ansip: noored püüelgu kõrgema hariduse poole, mitte kutsekoolidesse!. *Eesti Päevaleht*, 31. detsember, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/308510>
- Tigasson, K-R. (2005). Õppida või mitte õppida?. *Eesti Päevaleht*, 30.detsember, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/308435>
- Aaviksoo, J. (2005). Töötajale tuleb palka maksta. *Eesti Päevaleht*, 29. detsember, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/308344>
- Salumäe, T. (2005). Õpipoisikoolitus aitab leida oma kohta tööturul. *Eesti Päevaleht*, 19. detsember, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/307764>
- Ligi viiendikul kutsekoolide õpetajatel pole nõutavat haridust (2005) *Eesti Päevaleht*, 7. detsember, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/306958>

Vertmann, T-S. (2005). THOR-STEN VERTMANN: Kõrgharidus tööturu teenistuses?. *Eesti Päevaleht*, 6. detsember, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/306811>

Valitsus muutis kutseõppeasutuste rahastamise korda (2005) *Eesti Päevaleht*, 17. november, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/305479>

Tippsportlased saavad haridustoetust (2005) *Eesti Päevaleht*, 17. oktoober, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/534764>

Kalamees, K. (2005). Ettevõtjad sidusid laste tasuta toidu koolides vaesusega. *Eesti Päevaleht*, 30. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/301835>

Laks, T. (2005). Tallinna polütehnikumis ei saa õpilased juba teist aastat sooja toitu, *Eesti Päevaleht*, 30. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/301868>

Ametikooli vallandatud juht võib saada kopsaka hüvitise (2005) *Eesti Päevaleht*, 21. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/301204>

Ojakivi, M. (2005). Lapsevanem sõdib ühiselamute tagatise vastu. *Eesti Päevaleht*, 21. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/301123>

Kutsekoolid peavad lisaraha ebapiisavaks (2005) *Eesti Päevaleht*, 20. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/301075>

Kutseharidus on järjest rohkem au sees (2005) *Eesti Päevaleht*, 15. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/332842>

Ettevõtjad ja kutseõppeasutused otsivad üheskoos lahendusi (2005) *Eesti Päevaleht*, 12. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/332788>

Holm, K. (2005). „Kutsekad“ kasvavad kvaliteetkooliks. *Eesti Päevaleht*, 12. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/300460>

Ojakivi, M. (2005). Poliitiline kooliremont võib taas käivituda. *Eesti Päevaleht*, 5. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/299873>

Kaitsevägi sai juurde 38 vanemallohvitseri (2005) *Eesti Päevaleht*, 29. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/299439>

Ansip tõrjus Sõerdi rahaplaani (2005) *Eesti Päevaleht*, 29. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/299409>

Tööandjad: riik tegeleb kutsehariduse arendamise asemel populismiga (2005) *Eesti Päevaleht*, 24. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/299093>

Tallinn hakkab töötuid ehitustöölisi restauraatoreiks koolitama (2005) *Eesti Päevaleht*, 23. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/299023>

Narusk, A. (2005). Tööstuses ja teeninduses tööd jagub. *Eesti Päevaleht*, 22. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/298878>

Toomet, V. (2005). Vaja on häid pottseppi, *Eesti Päevaleht*, 17. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/332568>

Eelarveprojekt jätab kutsekoolid hätta (2005) *Eesti Päevaleht*, 15. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/298483>

Henno, S. (2005). Olukorrast riigis, noorte omast. *Eesti Päevaleht*, 11. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/298222>

Eelrand, H. (2005). Kutsekoolid tunnetavad tänavu uut tõusulainet. *Eesti Päevaleht*, 30. juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/297370>

Kilvits, K. (2005). Kõrgharidus tuleb ainult kasuks, *Eesti Päevaleht*, 29. juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/297289>

REPLIIK: Kõrgkooli, kõrgkooli! (2005) *Eesti Päevaleht*, 26. juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/297062>

Tartu soovib kutseõpet gümnaasiumitesse (2005) *Eesti Päevaleht*, 19. juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/296702>

Riik üritab kutseharidusele kolme aastaga hoo sisse anda (2005) *Eesti Päevaleht*, 17. juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/296359>

Valitsus kiitis heaks kutseharidussüsteemi muudatused (2005) *Eesti Päevaleht*, 30. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/295419>

Ettevõtjad mures kutsehariduse rahastamise pärast (2005) *Eesti Päevaleht*, 21. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/332393>

Laev, S. (2005). Otsa kooli juhtimiskvaliteet sai ülemaailmse tunnustuse. *Eesti Päevaleht*, 20. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/294796>

Holvandus, J. (2005). Tartu gümnaasiumisse äärmiselt tihe võistlus. *Eesti Päevaleht*, 18. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/294745>

Lauristin, M. (2005). Miks kärpida noorte tiibu?. *Eesti Päevaleht*, 11. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/294098>

Kaubanduskoja juhataste ja Riigikogu kultuurikomisjoni teine ühisarutelu (2005) *Eesti Päevaleht*, 8. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/332279>

Narusk, A. (2005). Õppuritel praktikaga igakevadine jama. *Eesti Päevaleht*, 30. mai, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/293060>

Uuest aastast saavad vanemad palgata diplomiga lapsehoidjaid (2005) *Eesti Päevaleht*, 26. mai, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/292816>

REPLIIK: Eestlased MM-il (2005) *Eesti Päevaleht*, 21. mai, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/292417>

- Eelrand, H. (2005). Kutsekoolinoored sõidavad Soome MM-võistlusele, *Eesti Päevaleht*, 21. mai, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/292423>
- Valitsus toetas tasuta koolilõunaid põhikoolile (2005) *Eesti Päevaleht*, 19. mai, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/292300>
- Eelrand, H. (2005). Ametiõpe ei eelda põhiharidust. *Eesti Päevaleht*, 11. mai, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/291598>
- Haapsalu Kutsehariduskeskus saab kaasaegse puidutöökoja (2005) *Eesti Päevaleht*, 28. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/331932>
- Laev, S. (2005). Suurtalunik pakub veel kord noortele stipendiumi. *Eesti Päevaleht*, 21. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/290027>
- JUHTKIRI: Töötuse nõiaring (2005) *Eesti Päevaleht*, 14. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/289467>
- Ettevõtjad tahavad kutseõppele suuremat tähelepanu (2005) *Eesti Päevaleht*, 13. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/331796>
- Randma, T. (2005). Miks napib Eestis töökohti ja töötajaid?. *Eesti Päevaleht*, 11. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/289217>
- Ettevõtjad peavad kutsekooli lõpetaja oskuste pagasit kesiseks (2005) *Eesti Päevaleht*, 11. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/289238>
- Võimuliit lubab tasuta toitu põhikooli lõpuni (2005) *Eesti Päevaleht*, 8. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/289035>
- Malv, P. (2005). Kelle oma on kutseharidus?. *Eesti Päevaleht*, 6. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/288820>
- Ojakivi, M. (2005). Õisulaste hirm: Oliver Kruuda plaanib mõisa endale võtta. *Eesti Päevaleht*, 24. märts, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/288016>
- Narusk, A. (2005). Keda meelitab niru kutsekas?. *Eesti Päevaleht*, 16. märts, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/331555>
- Registreeritud töötutute arv kahanes 10,6 protsenti (2005) *Eesti Päevaleht*, 4. märts, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/286602>
- Koger & Partnerid ehitab ümber kutsehariduskeskuse (2005) *Eesti Päevaleht*, 23. veebruar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/285921>
- Ettevõtjad nõuavad kutseõppele suuremat tähelepanu (2005) *Eesti Päevaleht*, 17. veebruar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/331352>
- Valitsus korraldab kutseõppeasutusi ümber (2005) *Eesti Päevaleht*, 17. veebruar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/285452>

Narusk, A. (2005). Kuidas tulevased hotellitöötajad Virus ökoloogilist lappi uurisid, *Eesti Päevaleht*, 14. veebruar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/285129>

Hotellid ja restoranid ootavad noori töövõimalustega tutvuma (2005) *Eesti Päevaleht*, 31. jaanuar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/284078>

## Lisa 2 – kontentanalüüsi kodeerimisjuhend

### I Üldandmed

1. Artikli järjekorra number
2. Kuupäev  
(pp kk aaaa)
3. Artikli pealkiri  
(sõnadega välja kirjutatud)
4. Autor
  1. Eesti Päevalehe ajakirjanik
  2. Autor puudub
  3. Muu meediakanal
  4. Teadlane, ekspert, arvamusliider
  5. Riigi esindus, poliitik
  6. Muu
5. Žanr
  1. Uudisnupp
  2. Uudis
  3. Arvamus
  4. Intervjuu
  5. Olemuslugu
  6. Analüüs
  7. Muu

### II Sisu kategooriad

6. Milliseid probleemeid tuuakse kutseharidusega seoses välja
  1. Tööpuudus
  2. Raha
  3. Õppesüsteem
  4. Kutseoskustega tööjõu puudus
  5. Õpilaste huvi kutsehariduse vastu
  6. Õppekvaliteet

7. Olmetingimused
  8. Kutsehariduse pealesurumine
  9. Probleemi ei tõstatata
  10. Muu
7. Artikli teema
    1. Kutseharidus Eestis üldiselt
    2. Seadusandlus
    3. Rahastamine
    4. Õppurid ja kutseõppe populaarsus
    5. Tingimused kutseasutustes
    6. Konkreetse kutsekooli faktide toomine
    7. Eesti haridussüsteem
    8. Majandusolukord ja tööhõive
    9. Muu
  8. Kutseharidusvaldkonna teema osakaal artiklis
    1. Põhiteema
    2. Kõrvalteema
    3. Üks mitmetest alateemadest
    4. Mainitud
    5. Muu
  9. Artikli tonaalsus
    1. Positiivne
    2. Pigem positiivne
    3. Negatiivne
    4. Pigem negatiivne
    5. Neutraalne
    6. Muu
  10. Teema ulatus
    1. Ühe kutsekooli teema
    2. Üle-Eestiline kutseharidus
    3. Üldine haridus
    4. Konkreetne isik, isikud
    5. Muu

### III isikutega seotud kategooriad

#### 11. Allikas, kõneisik

1. Õpilane
2. Teadlane, haridusekspert, haridusasutus
3. Riigi, omavalitsuse esindus, riiklik dokument
4. Internetilehekülg
5. Meedia
6. Tavaelanik, lugeja
7. Pole märgitud
8. Haridusega mitte seotud spetsialist, ettevõtja
9. Muu

#### 12. Meelestatus kutsehariduse suhtes?

1. Selgelt positiivne
2. Pigem positiivne
3. Selgelt negatiivne
4. Pigem negatiivne
5. Neutraalne
6. Muu

#### 13. Kellele on kutseharidus artiklis?

1. Asjalikele, osavatele kooliõpilastele
2. Neile, kes pole sobilikud gümnaasiumisse ega kõrgkooli
3. Töötutele, töötuse ohus inimestele
4. Täiskasvanutele
5. Ei ilmne
6. Muu

## Lisa 3 – proovikodeerimisel kasutatud artiklid

### 2010. aasta Eesti Päevaleht *online*’i kümme artiklit kodeerimiseks

Aug, T. (2010). Pärnumaa mõisas tulid ilmsiks uhked seinamaalingud. *Eesti Päevaleht*, 12. oktoober, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/585150>

Simson, P (2010). Apunen: noored peaks õppima torulukseppadeks. *Eesti Päevaleht*, 16. september, URL (kasutatud märst 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/583638>

JUHTKIRI: Vähesemaga järjest rohkem (2010) *Eesti Päevaleht*, 30. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/582563>

Kelder, K. (2010). Majanduskriis on toonud noored tunglema kutsekoolide uste taha. *Eesti Päevaleht*, 22.juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/580519>

Tammeorg, T. (2010). Õpilastepuuduses kõrgkoolid püüavad õppureid reklaamikeeles. *Eesti Päevaleht*, 02. juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/577779>

Viiron, K, (2010). Noored kokad ja teenindajad näitasid Narvas oma taset. *Eesti Päevaleht*, 13. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/574916>

Levald, H. (2010). Põhimõtteline lahendus tööpuuduse vähenemiseks on olemas. *Eesti Päevaleht*, 4. märts, URL (kasutatud märts 2010) <http://www.epl.ee/artikkel/493068>

Küsitlus (2010) *Eesti Päevaleht*, 20. jaanuar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/486533>

### 2005. aasta Eesti Päevaleht *online*’i kümme artiklit kodeerimiseks

Vertmann, T-S. (2005). THOR-STEN VERTMANN: Kõrgharidus tööturu teenistuses?. *Eesti Päevaleht*, 6. detsember, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/306811>

Kutsekoolid peavad lisaraha ebapiisavaks (2005) *Eesti Päevaleht*, 20. september, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/301075>

Tööandjad: riik tegeleb kutsehariduse arendamise asemel populismiga (2005) *Eesti Päevaleht*, 24. august, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/299093>

Kilvits, K. (2005). Kõrgharidus tuleb ainult kasuks, *Eesti Päevaleht*, 29. juuli, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/297289>

Holvandus, J. (2005). Tartu gümnaasiumisse äärmiselt tihe võistlus. *Eesti Päevaleht*, 18.juuni, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/294745>

Valitsus toetas tasuta koolilõunaid põhikoolile (2005) *Eesti Päevaleht*, 19. mai, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/292300>

Ettevõtjad peavad kutsekooli lõpetaja oskuste pagasit kesiseks (2005) *Eesti Päevaleht*, 11. aprill, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/289238>

Ettevõtjad nõuavad kutseõppele suuremat tähelepanu (2005) *Eesti Päevaleht*, 17. veebruar, URL (kasutatud märts 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/331352>

